

Profil ogólnoakademicki

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 67/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r.

RAPORT ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

Nazwa kierunku studiów:

socjologia

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Uniwersytet Opolski

Data przeprowadzenia wizytacji:

25-26 maja 2019 r.

Warszawa, 2019

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	3
1.2. Informacja o przebiegu oceny	3
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	4
3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia.....	5
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	5
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	11
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	19
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	22
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	25
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	27
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	31
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia.....	34
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	37
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	38
4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę.....	42
5. Załączniki:	43
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	43
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	43
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	44
Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	55
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena	55

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Krzysztof Szewior - członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Marek Kucia - członek PKA
2. dr Anna Kola - członek PKA
3. mgr Wojciech Jagodziński - ekspert PKA ds. pracodawców
4. Wojciech Fiksa - ekspert PKA ds. studenckich
5. mgr Edyta Lasota- Bełzek – sekretarz Zespołu Oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku socjologia prowadzonym na Uniwersytecie Opolskim, została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2018/2019. PKA po raz kolejny ocenia jakość kształcenia na tym kierunku. Poprzednia wizytacja ZO PKA miała miejsce w roku 2012 i była to ocena instytucjonalna. Zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała nr 342/2012 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 6 września 2012 r.).

Odbyta obecnie wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu wizytującego opracowano po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię Raportem samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, przeprowadzonych hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac zaliczeniowych oraz dyplomowych, dokonanego przeglądu infrastruktury dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni, z pracownikami, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz ze studentami kierunku.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	socjologia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Studia stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek	Socjologia, psychologia, nauki o polityce, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej, ekonomia, prawo	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów 180 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	90 godzin 4 ECTS	
Specjalności/specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	Badania internetowe Badania rynkowe Problemy społeczne	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	35	
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	220	
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	95 ECTS	
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	115 ECTS	
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	56 ECTS	

Nazwa kierunku studiów	socjologia	
Poziom studiów	Studia II stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Studia stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek	Socjologia	

Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry 120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	-	
Specjalności/specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	<i>Badania socjologiczne w praktyce społecznej</i> <i>Intercultural Communication</i> <i>Projektowanie społeczne i design</i> <i>Socjologia problemów społecznych</i> <i>Socjologia organizacji</i>	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	25	
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	945	
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	60 ECTS	
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	97 ECTS	
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	36 ECTS	

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Uczelnia poprawnie sformułowała koncepcję kształcenia na kierunku socjologia studia pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim, odnosząc się zarówno do potrzeb środowiska lokalnego, rynku pracy, prowadzonych przez pracowników Wydziału Nauk Społecznych UO i Instytutu Socjologii badań naukowych, opinii pracodawców i studentów w sprawie uzasadnienia prowadzenia kierunku, a także strategicznych dokumentów Uczelni. Uniwersytet Opolski za swój cel działania obrał tworzenie „wspólnoty akademickiej kierującej się poszukiwaniem prawdy, poczuciem służby społeczeństwu, zasadami wolności nauczania i prowadzenia badań naukowych”, co jest obecne w formach kształcenia na wizytowanym

kierunku. Cel ten różnicowany jest w zależności od stopnia kształcenia, ponieważ program studiów pierwszego stopnia został skonstruowany tak, by „rozwijać aktywności społeczne studentów i praktycznych umiejętności poświadczanych na rynku pracy”, wykorzystując do tego dorobek naukowy pracowników akademickich prowadzących zajęcia na kierunku, natomiast studia drugiego stopnia mają „przygotowywać do skutecznego działania w zróżnicowanym społeczno-kulturowym otoczeniu”.

Zarówno koncepcja, jak i formy jej realizacji (co zostanie opisane w kryterium 2) cele te w sposób pełny i wzorcowy realizują. Podniesienie poziomu jakości nauczania jest bowiem drugim celem strategicznym *Strategii rozwoju Uniwersytetu Opolskiego na lata 2015-2020*, który ma za zadanie „Poprawę pozycji Uniwersytetu Opolskiego w krajowej i międzynarodowej sieci ośrodków kształcenia”. Cel ten bazuje na wizji, w której UO ma stanowić ważne, godne zaufania, trwałe i innowacyjne ogniwo krajowej oraz między-narodowej sieci rozwoju badań naukowych, a także przekazu wiedzy, kultury, tradycji oraz wartości uniwersalnych”; a stać się „nowatorskim ośrodkiem z autorskim, przyjaznym studentowi modelem nauczania, gwarantującym wysoką jakość kształcenia, ośrodek który wyzwala i rozwija talenty, pozwala spełniać marzenia, kształci kreatywnego, przedsiębiorczego oraz swobodnie poruszającego się w różnych dyscyplinach wiedzy Europejczyka oraz spełnionego obywatela świata”; „eksperymentalnym centrum badań rozwoju regionalnego, a także naukowego i aplikacyjnego wsparcia dla administracji publicznej i samorządowej”; „centrum transferu wiedzy do praktyki gospodarczej, wpływające na rozwój innowacyjnej gospodarki oraz nowoczesnego, informacyjnego społeczeństwa obywatelskiego”. Koncepcja kształcenia na kierunku łączy wszystkie wymienione elementy i zadania, wykorzystując tradycję nauczania na kierunku, dorobek naukowy dyscypliny, innowacyjne zastosowania socjologii, zapotrzebowanie społeczne na badania socjologiczne i innowacje społeczne, kooperację z biznesem i samorządem, a także włączając w to elitarną metodę edukacji tj., relację mistrz-uczeń (mentoring, tutoring wykorzystywane w procesie kształcenia).

Drugi cel strategiczny realizowany szczegółowo jest poprzez:

„(1) utrzymanie ogólnoakademickiego charakteru kształcenia na wszystkich poziomach; wzmocnienie potencjału, kreatywności i innowacyjności pracowników dydaktycznych, naukowo-dydaktycznych oraz studentów (...);

(2) uwzględnienie w ofercie edukacyjnej oczekiwań środowiska gospodarczego, instytucji samorządowych i organizacji tworzących infrastrukturę społeczną regionu; (...) stopniową modyfikację modelu kształcenia zmierzającą do wypracowania »opolskiego modelu kształcenia«; włączenie pracodawców w procesy przygotowania, realizacji i rozwoju oferty kształcenia na Uniwersytecie Opolskim; zwiększenie różnorodności oferty praktyk i staży dla studentów w toku kształcenia; wzrost udziału praktyków w prowadzeniu dydaktyki oraz w kształtowaniu treści programowych zajęć; opracowanie systemu zatrzymywania wybitnych absolwentów i pracowników naukowych na regionalnym rynku pracy (...);

(3) wzbogacenie dydaktyki o innowacyjne formy nawiązujące do wyzwań globalizacji; (...) zwiększenie na Uniwersytecie Opolskim liczby zajęć w języku angielskim; tworzenie międzynarodowych szkół letnich (...);

(4) poszerzenie współpracy ze szkołami średnimi w regionie, tworzenie klas uniwersyteckich, uruchomienie przy współpracy z miastem uniwersyteckiego liceum (...) upodmiotowienie studentów, kreowanie aktywnych i przedsiębiorczych postaw (...);

(5) rozwijanie relacji mistrz-uczeń zmniejszających dystans między nauczycielem akademickim a studentem, który aktywnie i na zasadach partnerskich współtworzy swoją ścieżkę rozwoju naukowego”.

Odnosząc się do tych celów i zadań Uczelni należy wskazać na główne cechy koncepcji prowadzonych studiów:

Ad. (1) Koncepcja kształcenia odwołuje się do głównych i zasadniczych obszarów i zainteresowań badawczych i naukowych pracowników Instytutu Socjologii, w których mieszczą się zagadnienia z zakresu socjologii kultury i zagadnienia wielokulturowości, socjologia pracy, organizacji i zarządzania, badania społeczne i ewaluacja, socjologia miasta, socjologia dewiacji i problematyka uzależnień, socjologia Śląska i regionalizm, problematyka tożsamości i pamięci społecznej. Na podstawie tych obszarów sformułowano program kształcenia oraz specjalności, realizowane już na studiach pierwszego stopnia. Wiąże się to także z wysoką korelacją między badaniami prowadzonymi przez nauczycieli akademickich a zajęciami dydaktycznymi oraz szerokim włączaniem studentów w badania i prace naukowe IS, np. w badania Zakładu Antropologii i Socjologii Kultury na temat pamięci społecznej w latach 2014-2016 i realizacja wywiadów z czterema pokoleniami powojennych mieszkańców Śląska Opolskiego, organizacja Międzynarodowej Konferencji „Przestrzenie Pamięci” w 2016 roku oraz wydanie monografii.

Dzięki współpracy naukowej – ogólnopolskiej i międzynarodowej – w koncepcję kształcenia zaś włączane są wzorce krajowe i zagraniczne kształcenia na kierunku „socjologia”. Dotyczy to licznych konferencji, organizowanych w IS czy też seminariów naukowych tj. I Seminarium Metodologiczne, które miało miejsce 7 grudnia 2017 roku.

Ad. (2) Pracownicy IS współpracują w celu doskonalenia programu studiów z przedstawicielami firm i instytucji zatrudniających absolwentów, co na spotkaniu z Radą Programową potwierdzili jej członkowie. Spotkania Rady odbywają się co najmniej raz w roku, choć na bieżąco prowadzone są indywidualne konsultacje programowe z instytucjami Rady, w której są m.in. Wojewódzki Urząd Pracy, Firma badawcza Openfield, Urząd Miasta (Centrum Dialogu Obywatelskiego) i Urząd Marszałkowski (Biuro Dialogu i Partnerstwa Obywatelskiego). Współpraca z instytucjami jest wielostronna i wielozadaniowa, co potwierdzają przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego, np. prowadzenie zajęć z przedmiotu *Badania marketingowe i rynkowe* oraz udział studentów w badaniach poprzez realizację praktyk w firmie Openfield, prowadzenie badań dla Galerii Sztuki Współczesnej a także dla Urzędu Marszałkowego (tu: badanie sytuacji społecznej migrantów prowadzone na potrzeby diagnozy dla strategii województwa, na podstawie którego został zdefiniowany plan działania na rzecz integracji imigrantów). Pozwala to na stwierdzenie, że koncepcja i cele kształcenia są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy, co wynika także z faktu, że zostały one określone we współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, w szczególności ze studentami i z pracodawcami.

Ad. (3) Od roku akademickiego 2018/19 studenci pierwszego stopnia na kierunku „socjologia” na UO mają możliwość wyboru jednej z trzech specjalności: (1) *Badania internetowe*, dające kompetencje w zakresie wykorzystania nowych technologii w praktyce badawczej oraz umiejętność badania i analizowania rzeczywistości wirtualnej; (2) *Badania rynkowe*, której ukończenie pozwala studentowi na podjęcie pracy w ośrodkach badawczych i prowadzenie badań społecznych dla firm i instytucji; (3) *Problemy społeczne*, która rozwija kompetencje diagnostyczne z obszaru problemów społecznych, ewaluacji programów profilaktycznych oraz umiejętność realizacji badań empirycznych w tym zakresie.

Studentom na studiach drugiego stopnia poza ogólnymi celami oferuje się wybór jednej z czterech specjalności: (1) *Badania socjologiczne w praktyce społecznej*, dające uprawnienia i kompetencje do samodzielnego identyfikowania obszarów badawczych, wykorzystywania zaawansowanych metod badań i tworzenia narzędzi do projektowania i realizacji jakościowych i ilościowych oraz ich profesjonalnej analizy; (2) *Socjologia problemów społecznych*, skupiająca się na najtrudniejszych kwestiach społecznych, tj. ubóstwo, bezrobocie, przemoc, przestępczość, alkohol, narkotyki oraz problemy grup mniejszościowych, dyskryminowanych; (3) *Socjologia organizacji*, która przygotowuje studenta do współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz organizacjami biznesowymi; (4) *Projektowanie społeczne i design*, w której przypadku

absolwent zdobywa kompetencje do projektowania, realizacji i analizy badań empirycznych związanych z diagnozowaniem procesów społecznych, w tym partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej.

Piątą specjalnością na studiach drugiego stopnia jest wyjątkowa w skali Uczelni i jednostek kształcących w zakresie socjologii, zorientowana międzynarodowo i międzykulturowo, specjalność *Intercultural Communication*. Przygotowuje ona absolwentów do pracy w środowisku zróżnicowanym kulturowo, np. w międzynarodowych przedsiębiorstwach, organizacjach pozarządowych, w strukturach rządowych i samorządowych.

Jak deklaruje Uczelnia, „powstanie ww. specjalności już od poziomu licencjatu było podyktowane potrzebami pracodawców wprowadzania wybranych przedmiotów specjalistycznych (umiejętności prowadzenia badań internetowych, metodologii badań rynkowych)”. Analiza stanu faktycznego pozwala na stwierdzenie, że wszystkie specjalności zorientowane są na procesy globalizacyjne, które kształtują współczesną rzeczywistość państw, miast, firm, społeczeństw, społeczności, jednostek, w tym – emigrantów. Ostatnia wymieniona specjalność pozwala także na osiągnięcie efektów uczenia się w języku angielskim, daje możliwość rozwoju naukowego na zachodnich uczelniach, ponieważ absolwent uzyskuje niezwykle i wyjątkowe kompetencje językowe.

Ad.(4) Od roku szkolnego 2002/2003 w Publicznym Liceum Ogólnokształcącym nr VI w Opolu (z przerwami) funkcjonuje klasa o profilu humanistyczno-socjologicznym, która jest wynikiem wieloletniej współpracy Instytutu Socjologii UO ze szkołą. Uczniowie szkoły uczestniczyli w zajęciach i różnorodnych warsztatach oferowanych przez Instytut Socjologii oraz innych przedsięwzięciach edukacyjno- badawczych, współprowadzonych przez IS UO tj. konferencje naukowe i konkursy przedmiotowe. Najwięcej uczniów z roczników 2002-2009 klasy wybrało Uniwersytet Opolski, najczęściej podejmując studia na kierunkach: pedagogika (13 osób), socjologia (4 osoby), edukacja kreatywna z medialną (4 osoby).

Obecnie przedstawiciele IS UO prowadzą rozmowy z władzami szkoły o możliwości wznowienia projektu pt. „Klasa humanistyczno-socjologiczna w opolskiej szkole średniej” w roku szkolnym 2019/2020 lub 2020/ 2021.

Działalność w ramach „klasy socjologicznej” można rozpatrywać jako działalność popularyzatorska i upowszechniająca wiedzę socjologiczną, ale też ważny wkład w środowisko lokalne oraz jako proces zabiegania o kandydata.

Ad. (5) Cechą wyróżniającą opolskiej socjologii jest nacisk na zaangażowanie społeczne studentów oraz zachęcenie do udziału w badaniach realizowanych zarówno przez opiekunów praktyk z firm, w których odbywają się praktyki, jak i w badaniach naukowych i w pracach wdrożeniowych pracowników IS. Łączy się zatem w tym dwie perspektywy – otwartość na współpracę z otoczeniem społecznym z relacją mistrz-uczeń. Studenci są włączani w projekty społeczne, m.in. „poprzez udział jako wolontariusze – mężowie zaufania w głosowaniu budżetu obywatelskiego dla Opola 2017, udział w Dyskurs Caffé – spotkania z gimnazjalistami na tematy społeczne 2019) oraz projekty badawcze (badania NGO w woj. Opolskim-2017, spis NGO w Opolu - od 2018, współpraca z organizacją HELLO – ERASMUS)”. Studenci drugiego stopnia podejmują się zadań bardziej zaawansowanych, np. występują jako koordynatorzy poszczególnych zadań, prowadząc badania NGO w województwie opolskim czy mentoring dla studentów wymiany Erasmus.

Studenci są przygotowani do pracy zawodowej, ale też kształtuje się ich postawy, np. zaangażowania społecznego czy krytycznego myślenia, zarządzania grupami, rozumienia komunikacji społecznej. Biorą też udział w międzynarodowych interdyscyplinarnych projektach edukacyjnych, za przykład może tu służyć wyjazd studentów drugiego stopnia w ramach stowarzyszenia Moving Lab do Luksemburga na warsztaty z topografii wielokulturowej czy zaangażowanie w edukację młodzieży szkół średnich. Studenci specjalności *Intercultural*

Communication wraz z prowadzącym zajęcia opracowali warsztat dla młodzieży z zakresu komunikowania międzykulturowego.

Elementem koncepcji kształcenia są też poprawnie sformułowane efekty uczenia się, które są zgodne z Polską Ramą Kwalifikacji. Zostały zatwierdzone Uchwałą Senatu Uczelni nr 49/2016-2020 z dn. 25.05.2017.

Efekty uczenia się dla studiów pierwszego stopnia zawierają po 22 efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.. Wpisują się one w koncepcję kształcenia oraz są zgodne z dyscyplinami, do których przyporządkowany jest kierunek. Są one oryginalne, specyficzne dla kierunku, tradycji jego kształcenia na uniwersytetach, jak i zgodne z prowadzonymi w Jednostce badaniami. Należy uznać, że są ponadto określone w sposób trafny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, osiąganych przez studentów. Realizują też profil ogólnoakademicki kształcenia, bowiem uwzględniają kompetencje badawcze i społeczne niezbędne w działalności naukowej oraz komunikowanie się w języku obcym, ponieważ, zawierają efekty związane ze znajomością języka obcego, tj. efekt K_U13 – (absolwent) *Ma umiejętności językowe w zakresie socjologii zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego*.

Natomiast Uchwałą Rady Wydziału nr 135/17 z dn. 23.11.2017 r. zatwierdzono efekty specjalnościowe dla każdej z ww. specjalności.

Efekty uczenia się dla studiów drugiego stopnia zawierają 21 efektów w zakresie wiedzy, 19 w zakresie umiejętności i 22 w zakresie kompetencji społecznych. Efekty dla studiów 2 stopnia zostały przetłumaczone na język angielski w związku z realizacją specjalności *Intercultural Communication* prowadzonej w całości w języku angielskim. Efekty uczenia się zawierają także efekty w zakresie znajomości języka obcego (K_U08) *dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego*. W zbiorze efektów znajdują się też efekty odnoszące się do samodzielnego projektowania i realizowania działań badawczych, tj. efekt K_U01 – *Posiada pogłębione umiejętności badawcze, obejmujące analizę prac innych autorów, syntezę różnych idei i poglądów, wykorzystanie teorii socjologicznych w formułowaniu problemów badawczych i hipotez, dobór metod i konstruowanie narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, formułowanie wniosków dla praktyki społecznej*; efekt K_U02 – *Potrafi przeprowadzić krytyczną analizę i interpretację różnych tekstów, stosując oryginalne podejścia, uwzględniające nowe osiągnięcia humanistyki, w celu określenia ich znaczeń, oddziaływania społecznego, miejsca w procesie historyczno-kulturowym*; efekt K_U03 – *Posiada umiejętność myślenia krytycznego w analizie tekstów socjologicznych, identyfikowania przyjętych założeń teoretycznych, oceny trafności argumentacji i empirycznych egemplifikacji. Potrafi argumentować z wykorzystaniem własnych poglądów oraz poglądów innych autorów, formułować wnioski oraz tworzyć syntetyczne podsumowania*.

Bardzo pozytywnie należy ocenić rozbudowane efekty z zakresu kompetencji społecznych, zarówno na pierwszym, jak i na drugim stopniu. Studenci na studiach pierwszego stopnia uczą się krytycznego myślenia, formułowania sądów w oparciu o różnorodne systemy normatywne, współpracy w zespole, a także z instytucjami, kształtują wrażliwość społeczną, a także etykę zawodową.

Studenci na studiach drugiego stopnia kształtują swoje kompetencje społeczne w zakresie samodzielnego myślenia, uwzględniającego z jednej strony klasyczne koncepcje i teorie społeczne, a z drugiej strony – własne postawy i wartości, co ma istotne znaczenie dla budowania umiejętności prowadzenia badań społecznych – stawiania hipotez, problemów badawczych, wyciągania wniosków.

Efekty kształcenia na pierwszym stopniu ulokowane są (1) w obszarze nauk społecznych, dyscypliną wiodącą jest socjologia, wspomagająca: psychologia, nauki o polityce i administracji, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej, a także ekonomia i nauki prawne, co stanowi 172

ECTS, czyli 95% ogółu punktacji ECTS; (2) dziedzina nauk humanistycznych: filozofia, historia, co stanowi 8 ECTS, czyli 5% ogółu ECTS.

Na studiach drugiego stopnia efekty kierunkowe realizują efekty z (1) dziedziny nauk społecznych, dyscyplina: nauki socjologiczne - 111 ECTS, co stanowi 93% ogółu ECTS oraz (2) dziedziny nauk humanistycznych, dyscyplina: filozofia – 9 ECTS, co stanowi 7%.

Uczelnia w sposób niekonsekwentny określiła dyscypliny, do których odnoszą się efekty, korzystając z dwóch rozporządzeń dotyczących obszarów, dziedzin i dyscyplin naukowych. Uczelnia wskazała na dziedziny i dyscypliny, które mieszczą się w wykazach z 2011 i 2018 roku, co ZO PKA ocenia jako błędne i rekomenduje ujednolicenie stanowiska i dostosowanie wskazań do obowiązującego prawa, tj. zapisów zawartych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. 2018 poz. 1818).

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1 Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Koncepcja kształcenia na kierunku socjologia na studiach pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim, prowadzonym na Uniwersytecie Opolskim, została sformułowana w sposób wzorcowy i odwołuje się do „Strategii rozwoju UO na lata 2015-2020” oraz „Założeń Strategii Rozwoju Wydziału Nauk Społecznych UO na lata 2015-2020”. Dokumenty te uzasadniają powołanie kierunku, prowadzone specjalności, realizowane efekty uczenia się. Ogólnoakademicka koncepcja studiów opiera się na włączaniu studentów w badania naukowe, współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, na kształtowaniu zaangażowanych postaw społecznych studentów, zrozumieniu procesów społecznych, w tym migracji i globalizacji.

Uczelnia kształtuje spójną i wyrazistą koncepcję kształcenia – promującą badania naukowe, przez co łączy zarówno dorobek naukowy pracowników IS, jak i współpracujących z Uczelnią firm i instytucji publicznych/pozarządowych. Koncepcja kształcenia jest wynikiem systematycznej, pogłębionej współpracy IS z otoczeniem społeczno-gospodarczym, krzewi świadomość potrzeby profesjonalizmu, oraz łączenia badań naukowych i kształcenia akademickiego odwołujących się do założeń badań podstawowych. Badania prowadzone we współpracy z firmami i instytucjami, jak i ze studentami, są innowacyjne, nowoczesne, zaangażowane społecznie.

Koncepcja kształcenia zakłada interdyscyplinarność nauczania i badań naukowych, a także udział podmiotów zewnętrznych w opracowaniu i udoskonalaniu koncepcji kształcenia, stąd tak liczne są projekty wdrożeniowe i badania społeczne m.in. dla instytucji kultury, w tym z Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych oraz Muzeum Śląska Opolskiego.

Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób poprawny, bowiem poza specyfiką kierunku uwzględniają oczekiwania otoczenia społecznego. Zostały opracowane zgodnie z Polskimi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.

Efekty kierunkowe i specjalnościowe dla socjologii pierwszego i drugiego stopnia są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy w dyscyplinie lub dyscyplinach wspomagających, do których kierunek jest przyporządkowany, jak również z zakresem działalności naukowej Uczelni, a także uwzględniają w szczególności kompetencje badawcze, wielowymiarowe i specjalistyczne komunikowanie się w języku obcym i kompetencje społeczne niezbędne w działalności naukowej. Jako całość – efekty uczenia się studiów pierwszego i drugiego stopnia są precyzyjne i spójne, możliwe do osiągnięcia przez studentów, sformułowane w sposób zrozumiały, pozwalający na stworzenie skutecznego systemu ich weryfikacji.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

1. Instytut Socjologii prowadzi innowacyjną i specyficzną specjalność na studiach drugiego stopnia tj. *Intercultural Communication*, dającą wysokie kompetencje zarówno językowe, jak i badawcze w obszarze socjologii.
1. Wprowadzenie na poziomie dokumentów strategicznych Uczelni założeń kształcenia i relacji mistrz-uczeń, co sprawia, że studia w sposób pozytywny stają się elitarne i realizują możliwości i potrzeby edukacyjne studentów.
2. IS podejmuje działania nie tylko promocyjne, ale podnoszące wiedzę z zakresu socjologii w szerokich kręgach społecznych, tzn. w latach 2002-2009 w jednym z opolskich liceów funkcjonowała klasa humanistyczno-socjologiczna, której program był realizowany przez pracowników IS.

Zalecenia

-

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Uczelnia w sposób prawidłowy i spójny skonstruowała program studiów zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia, a także właściwie zaplanowała sposoby jego realizacji. Z jednej bowiem strony spełnia wymogi ustawowe w zakresie sposobów prowadzenia kierunku, ale też wprowadza do edukacji wartość dodaną, tj. elitarność kształcenia opierającą się na tradycji socjologicznego kształcenia na poziomie studiów wyższych, jak i indywidualizowaniu kontaktu studenta z nauczycielem akademickim, w czym przypomina relację mistrz-uczeń. Pozwala na to struktura programu, zaplanowane efekty uczenia się, kompetencje pracowników zatrudnionych w IS UO, jak i osób zatrudnionych do prowadzenia zajęć praktycznych na kierunku.

„Model kształcenia w zakresie socjologii, jaki jest uprawiany w IS UO można nazwać „przez dydaktykę do nauki/naukowości”. Proces dydaktyczny jest pewnym spójnym procesem, który zakłada stopniowe nabywanie kompetencji, wiedzy i umiejętności na studiach pierwszego i drugiego stopnia. Jest to sytuacja wygodna dla pracowników naukowych, którzy prowadzą studia elitarne (choćby ze względu na zajęcia w języku angielskim), jednak należy też pamiętać w procesie dydaktycznym o studentach, o specjalnych potrzebach edukacyjnych, posiadających niższe kapitały, by je wzmacniać i powiększać.

Pozytywnie należy ocenić czas trwania studiów, nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów, jak również nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do zajęć oraz liczbę godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów.

Na studiach pierwszego stopnia realizowanych jest ogółem 2220 godzin (180 punktów ECTS). Na studiach drugiego stopnia realizowanych jest 945 godzin (120 punktów ECTS). Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia na studiach pierwszego stopnia wynosi 95 ECTS, natomiast na studiach drugiego stopnia – 60 ECTS. Jest to zgodne z wymaganiami ustawowymi, podobnie jak poniższe wyliczenia punktów w różnych rodzajach zajęć.

Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany

jest kierunek studiów na studiach pierwszego stopnia wynosi 115 ECTS, zaś na studiach drugiego stopnia – 97 ECTS.

Na studiach pierwszego stopnia są to moduły związane z podstawami socjologii, dotyczące wiedzy o społeczeństwie i sposobie jego badania i opisu (także z wykorzystaniem klasycznych koncepcji, jak i języka obcego), jak również wprowadzenia do problematyki subdyscyplin socjologicznych.

Studia drugiego stopnia natomiast pogłębiają wiedzę i umiejętności z poziomu pierwszego, np. przygotowując studentów do pisania tekstów naukowych w języku obcym, dotyczących różnorodnych problemów życia społecznego i subdyscyplin socjologicznych, z wykorzystaniem zaawansowanych technik badawczych.

Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych – w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne na studiach pierwszego stopnia wynosi 8 ECTS, natomiast na studiach drugiego stopnia – 9 ECTS. Na studiach pierwszego są to zajęcia „pozwalające absolwentom na nabycie wiedzy odnoszącej się między innymi do podstaw nauk prawnych, psychologii, a także umiejętności analizy współczesnej polityki i ekonomii”. Natomiast na studiach drugiego stopnia są to zajęcia odnoszące się do „pogłębionej wiedzy z zakresu filozofii społecznej, a także metodologii nauk społecznych oraz umiejętności w zakresie retoryki”.

Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru na studiach pierwszego stopnia wynosi 56 ECTS (czyli jest to 31% ogółu punktacji ECTS), natomiast na studiach drugiego stopnia – 36 punktów ECTS (co stanowi 30% ogółu punktacji ECTS).

Są to zajęcia podejmujące różne aspekty socjologii, jak i mające różne cele edukacyjne.

Na studiach pierwszego i drugiego stopnia są to zatem np. zajęcia uzupełniające pozwalające na zdobycie kompetencji informacyjno-komunikacyjnych i międzykulturowych niezbędnych na współczesnym rynku pracy, wykłady monograficzne, zajęcia interdyscyplinarne, językowe, dyplomowe/magisterskie czy też specjalnościowe.

Uczelnia prawidłowo skonstruowała program także odnośnie zajęć z wychowania fizycznego, ponieważ na studiach pierwszego stopnia w siatce godzin studenci realizują 30 godzin zajęć z wychowania fizycznego w semestrze III, jednak bez określenia punktacji ECTS. Na drugim stopniu nie ma zajęć z wychowania fizycznego.

W ramach programu realizowane są moduły zajęć. Na pierwszym stopniu w programie studiów jest 15 różnych modułów, tj. (1) moduł wprowadzający (tu kursy: *Elementarne pojęcia socjologii w języku angielskim*, *Podstawy pracy z multimediami*, *Technologie informacyjne*, *Analiza krytyczna tekstu*); (2) moduł humanistyczno-społeczny (*Podstawy nauk prawnych*, *Podstawy psychologii*, *Logika*, *Przedmiot humanistyczny* (do wyboru), *Ekonomia*, *Psychologia społeczna*, *Analiza współczesnej polityki*, *Historia społeczno-gospodarcza Polski XX w.*, *Antropologia kulturowa*); (3) moduł ogólnosocjologiczny (*Podstawy socjologii*, *Demografia*, *Historia myśli społecznej*, *Procesy grupowe*, *Makrosocjologia*, *Kurs z zakresu nauk o komunikacji*, *Współczesne teorie socjologiczne*, *Teorie zmiany społecznej*, *Dynamika zmian współczesnego społeczeństwa polskiego*), (4) moduł metodologiczny (*Statystyka*, *Podstawy metodologii badań socjologicznych*, *Metody i techniki badań społecznych*, *Socjologia w działaniu*, *Podstawy ilościowej analizy danych w oparciu o programy komputerowe*, *Podstawy jakościowej analizy danych w oparciu o programy komputerowe*, *Analiza danych zastanych*, *Socjolog na rynku pracy*); (5) moduł subdyscyplin socjologicznych (obejmujący kursy do wyboru z tematyki subdyscyplin socjologii, rozpoczynający się od semestru III); (6) moduł uzupełniający (kursy do wyboru w obrębie nauk humanistycznych i społecznych, a także kursy pozwalające na zdobycie kompetencji informacyjno-komunikacyjnych i międzykulturowych niezbędnych na współczesnym rynku pracy, realizowany w II semestrze); (7) moduł monograficzny – obejmujący wykład monograficzny do wyboru, którego tematyka jest związana

z aktualnymi zainteresowaniami i badaniami podejmowanymi przez profesorów, samodzielnych pracowników IS UO, realizowany w VI semestrze); (8) moduł interdyscyplinarny (od II semestru); (9) moduł praktyczny – obejmujący 90 godzin praktyki zawodowej oraz kurs etyczne problemy zawodu socjologa; (10) moduł WF; (11) moduł językowy; (12) moduł dyplomowy, czyli proseminarium tematyczne w IV semestrze oraz seminarium dyplomowe w V i VI semestrze; (13) moduł specjalnościowy *Badania internetowe* realizowany od III semestru (*Netnografia, Media społecznościowe, Przygotowanie i realizacja projektu badawczego z zakresu badań internetowych, Wprowadzenie do Big Data oraz kursy uzupełniające pogłębiające wiedzę związaną ze specjalnością*); (14) moduł specjalnościowy *Badania rynkowe* realizowany od III semestru (*Przedsiębiorczość, Socjologia organizacji, Przygotowanie i realizacja projektu badawczego z zakresu badań rynkowych, Zarządzanie projektami oraz kursy uzupełniające pogłębiające wiedzę związaną ze specjalnością*); (15) moduł specjalnościowy dla specjalności *Problemy społeczne* realizowany od III semestru (m.in. *Action-research, Socjologia problemów społecznych, Przygotowanie i realizacja projektu badawczego z zakresu problemów społecznych, Organizacje pozarządowe*).

W planie studiów znalazły się jednorazowe ogólnouczelniane kursy i szkolenia, tj. *BHP* – 4 godziny, *Przysposobienie biblioteczne* – 2 godziny, *Ochrona własności intelektualnej* – 2 godziny.

Pozytywnie należy ocenić sekwencję i kolejność zajęć na ocenianym kierunku, która zakłada przyrost wiedzy i umiejętności, a także rozwój kompetencji społecznych. Absolwent kierunku dysponuje spójną i koherentną wiedzą socjologiczną, pozwalającą na podjęcie studiów na studiach drugiego stopnia oraz podjęcie zatrudnienia w zawodach, wymagających kwalifikacji z obszaru nauk społecznych i humanistycznych.

Studia drugiego stopnia natomiast realizują 14 modułów, tj. (1) moduł wprowadzający, którego celem jest przygotowanie studentów do operowania literaturą fachową w języku angielskim, a w specjalności angielskojęzycznej wprowadzający do pisania artykułów naukowych; (2) moduł humanistyczno-społeczny (pogłębiona wiedza z zakresu filozofii społecznej, a także metodologii nauk społecznych oraz umiejętności w zakresie retoryki); (3) moduł ogólnosocjologiczny (analiza teorii socjologicznej w kontekście praktyki społecznej oraz różnorodne wymiary zróżnicowania społecznego); (4) moduł metodologiczny (projektowanie i realizacja badań empirycznych oraz zaawansowana analiza danych przy zastosowaniu programów komputerowych, np. CAQUDA, Atlas ti., SPSS oraz projektowanie i realizacja badań ewaluacyjnych); (5) moduł subdyscyplin socjologicznych (od semestru II); (6) moduł uzupełniający (kursy do wyboru, od I semestru); (7) moduł monograficzny (realizowany w IV semestrze); (8) moduł interdyscyplinarny (kursy ogólnokierunkowe do wyboru od II semestru); (9-13) moduły specjalnościowe oferujące po pięć kursów związanych ze specyfiką każdej specjalności; (14) moduł dyplomowy – obejmujący seminarium magisterskie w II, III i IV semestrze. W planie studiów znajdują się także jednorazowe szkolenia z zakresu *BHP* – 4 godziny oraz *Przysposobienia bibliotecznego* – 2 godziny.

Pozytywna ocena sekwencji i kolejności zajęć w programie studiów drugiego stopnia. Nabywana wiedza i umiejętności pozwalają na podjęcie studiów w szkołach doktorskich oraz podjęcie zaawansowanych zadań zawodowych, wymagających kompetencji badawczych i innych kwalifikacji z obszaru nauk społecznych i humanistycznych.

Analiza stanu faktycznego pozwala na sformułowanie wniosku, że w przypadku obu stopni kształcenia na ocenianym kierunku harmonogram realizacji programu studiów, w tym kolejność przedmiotów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się zaplanowanych dla studiów pierwszego i drugiego stopnia.

Po analizie dokumentacji podczas wizytacji ZO PKA stwierdzić należy także, że treści programowe są zgodne z efektami uczenia się dla obu stopni studiów oraz uwzględniają w szczególności aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których jest przyporządkowany kierunek, jak również wyniki działalności naukowej uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach. Dodać można, że mają charakter kompleksowy i specyficzny dla zajęć tworzących program studiów oraz zapewniają uzyskanie wszystkich efektów uczenia się dla studiów pierwszego i drugiego stopnia.

Studia na obu stopniach Uczelnia wzorcowo realizuje zajęcia w zakresie znajomości języków obcych. W ramach studiów w programie znalazły się zajęcia w języku angielskim tj. *Elementarne pojęcia socjologii w j. angielskim* (pierwszy stopień) i *Język angielski dla socjologów/Academic writing* (drugi stopień), wprowadzające terminologię socjologiczną oraz lektorat językowy na poziomie B2. Na pierwszym stopniu ponadto student powinien zaliczyć w czasie całych studiów 120 godzin lektoratu uzyskując łącznie 5 punktów ECTS. Lektoraty są realizowane w systemie dwusemestralnym (po 60 godzin w dwóch kolejnych semestrach). Czas na realizację lektoratów obejmuje okres od II do V semestru. Student ma możliwość osiągnięcia znajomości języka obcego na poziomie biegłości B2 ESOKJ na studiach pierwszego stopnia i B2 + na studiach drugiego stopnia.

Profil ogólnoakademicki kształcenia, realizowany na wizytowanym kierunku, nie powoduje ograniczeń w zakresie form kształcenia, ponieważ są one różnorodne, dostosowane do treści programowych, charakteru zajęć. Są to m.in. różnego typu wykłady (konwersatoryjne, monograficzne, specjalnościowe), ćwiczenia, warsztaty/laboratoria, a także proseminaria i seminaaria dyplomowe. Ich różnorodność ma pozwolić na nabycie przez studenta konkretnych umiejętności praktycznych, ale i wiedzy naukowej, będącej fundamentem każdego działania praktycznego, a szczególnie – działań o charakterze diagnostycznym i badawczym.

Program zajęć na studiach pierwszego stopnia realizowanych jest w wymiarze: 645 godzin wykładów, 495 godzin ćwiczeń, 495 godzin konwersatorium i 585 godzin warsztatów. Na studiach drugiego stopnia w programie znalazło się 285 godzin wykładów, 270 godzin ćwiczeń, 150 godzin konwersatorium, 240 godzin warsztatów. Zatem należy stwierdzić, że dominują aktywne formy zajęć, zajęcia warsztatowe, umożliwiające efektywną pracę w małych grupach oraz indywidualizację nauczania.

Zajęcia odbywają się przy wykorzystaniu różnych metod i środków, co potwierdza zarówno analiza kart przedmiotu, jak prac etapowych. Prace etapowe pokazują głęboki namysł nad procesem kształcenia, który ma za zadanie dostarczać wiedzę, ale i ćwiczyć umiejętności. Stąd zajęcia prowadzone są metodami: metodą projektów, pracy w grupach, analizy przypadków, dyskusji, rozwiązywania zadań, pracy z materiałami badawczymi uzyskanymi w badaniach naukowych pracowników, pracy z bazami danych, realizacji projektów badawczych. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wyrazili bardzo pozytywną opinię o stosowanych metodach kształcenia. W ich opinii metody są dobrane odpowiednio do treści kształcenia oraz aktywizują studentów do samodzielnej pracy. W trakcie zajęć spotykają się z pracą w grupach, zajęciami projektowymi, prezentacjami czy też dyskusjami na wybrany temat. Studenci stwierdzili, że nauczyciele dostosowują metody do indywidualnych potrzeb studentów, w szczególności dzięki małym licznym grupom. Zdaniem studentów sekwencja zajęć jest odpowiednia, studenci potwierdzili, iż przedmioty realizowane są w odpowiedniej kolejności. W opinii studentów plan zajęć jest zorganizowany odpowiednio, w trakcie spotkania z ZO PKA przyznali, iż plany zajęć są układane w oparciu o ich opinie.

Analiza stanu faktycznego pozwala uznać zatem, że metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności. Metody kształcenia zaprojektowane dla kierunku umożliwiają uzyskanie kompetencji w zakresie

opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2 w przypadku studiów pierwszego stopnia lub B2+ na poziomie studiów drugiego stopnia, jak również pozwalają na dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością, jak również realizowanie indywidualnych ścieżek kształcenia.

W ramach studiów nie są realizowane zajęcia w pełni e-learningowe, natomiast niektórzy wykładowcy korzystają z metody *blended learning*, poprzez przysyłanie studentom materiałów w wersji elektronicznej, zlecanie działań w aplikacjach i programach dostępnych na stronach internetowych np. poprzez dokument google.doc. Studenci, jak i pracownicy są do tego typu działań edukacyjnych przygotowani, bowiem studenci brali udział w realizacji badań internetowych przy wykorzystaniu platformy LimeSurvey (badania.uni.pl) realizowanych w 2017 r. „Realizacja współpracy pomiędzy samorządem województwa opolskiego a organizacjami pozarządowymi w 2016 roku w opinii ich przedstawicieli NGO”. Natomiast w latach 2018 i 2019 roku dwoje pracowników IS wzięło udział w szkoleniu „E-learning w kształceniu akademickim”, co spowodowało, że w roku akademickim rozpocznie się realizacja nowych kursów e-learningowych dla studentów socjologii na platformie Moodle. Przy czym należy zaznaczyć, że studenci w ramach zajęć ogólnouczelnianych mają możliwość wyboru kursów e-learningowych.

Harmonogram przewiduje realizację zajęć od poniedziałku do piątku. Ich analiza podczas wizytacji ZO PKA oraz hospitacje nie wykazały żadnych uchybień. Zasadą planisty jest - w miarę możliwości - by piątek pozostawał dniem „wolnym od zajęć” dla zajęć dodatkowych, np. spotkań Koła Socjologów, prowadzenia dodatkowych badań społecznych i projektów w środowisku. Ponadto w planie są uwzględniane „zablokowane” godziny na realizację przez studentów lektoratów z języka obcego oraz na zajęcia ogólnouczelniane.

Można zatem stwierdzić, że organizacja procesu nauczania na ocenianym kierunku zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się. Zajęcia rozplanowane są zgodnie z zasadami higieny pracy, co ważne jest zarówno dla studentów, jak i nauczycieli akademickich oraz umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na zajęcia i pracę własną. Dotyczy to zajęć w trakcie semestru oraz sesji egzaminacyjnej.

Kształcenie na kierunku pozwala na zdobycie różnorodnych kompetencji praktycznych. Jedne z nich wynikają z programu studiów, np. praktyki zawodowe, inne – związane są ze współpracą z kołem naukowym czy współudziałem w badaniach realizowanych przez nauczycieli akademickich. Umożliwia to wielostronne poznanie ról zawodowych i społecznych socjologa, mogącego podjąć zatrudnienie w różnych instytucjach.

Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym na studiach pierwszego stopnia wynosi 4 ECTS, realizowane na 90 godzinach praktyk, natomiast na drugim stopniu nie przewidziano praktyki studenckiej.

Program studiów pierwszego stopnia przewiduje realizację praktyk zawodowych w wymiarze 90 godzin rozliczanych w ramach IV semestru. Praktyki koordynuje się dwustopniowo – pod względem formalnym kontrolę sprawuje Centrum Kształcenia Ustawicznego, natomiast pod względem merytorycznym - koordynator praktyk zatrudniony w IS. Zasady organizacji praktyk opisane są w „Regulaminie organizacji i przebiegu praktyk zawodowych”. Regulamin praktyk dla kierunku socjologia określa profil placówek, w których można odbywać praktyki, określony jako: „Instytuty naukowo-badawcze (socjologii i pokrewnych dyscyplin); Firmy badań opinii i rynku; Instytucje administracji samorządowej i rządowej; Organizacje pozarządowe; Instytucje pomocy społecznej i urzędy pracy; Instytucje kultury; Firmy i agencje reklamowe; Działy R+D (badania i rozwój - przyp. ZO PKA), działy zasobów ludzkich oraz działy promocji dowolnych firm”. Co warto podkreślić, w praktyce nie jest to katalog zamknięty, o ile student wykaże w odniesieniu do proponowanego przez niego

miejsca odbywania praktyk, jaką wartość może wnieść ono w rozwój jego kompetencji związanych z warsztatem socjologicznym (w szczególności w odniesieniu do umiejętności praktycznych, czy powiązania teorii z praktyką). Zdarzały się w ostatnich latach sporadycznie sytuacje, kiedy to akceptowano obecność studenta socjologii „od strony kulis” w takich instytucjach jak ogród zoologiczny, stacja paliw czy usługowa firma kosmetyczna. Warunkiem było wykazanie zasadności merytoryczno-badawczej. Niezależnie od miejsca odbywania praktyk ich program jest tworzony przez pracodawcę i studenta, co należy ocenić pozytywnie jako proces włączania studentów w kreowanie samodzielnych wyborów edukacyjnych, przy uwzględnieniu zaplanowanych kierunkowych efektów uczenia się, w tym efektów przypisanych praktyce zawodowej. W odniesieniu do sygnałów płynących od pracodawców i studentów, dopuszczono możliwość odbywania praktyk w ciągu roku akademickiego.

Tego rodzaju dowartościowanie tutoringu (jako dodatkowej formy podnoszącej jakość kształcenia) pozwoliło, by zarezerwować określoną pulę godzin dydaktycznych na jeszcze bardziej zindywidualizowany i dopasowany rozwój, ukierunkowanie studenta czy jeszcze silniejsze wsparcie merytoryczne w czasie realizowanych praktyk lub działań nieobligatoryjnych o charakterze praktycznym. Poza oczywistą korzyścią dla studenta, ma to gwarantować możliwość rozszerzenia współpracy z szerszym gronem interesariuszy zewnętrznych (np. w nowego rodzaju metodykach wykorzystujących badania, jak UX – user experience czy badań na potrzeby procesów projektowych) przy zachowaniu dotychczasowego poziomu projektów, w które angażowani są studenci. To ważne, bo specyfika działań socjologów związana jest z badaniem, opisywaniem i wyjaśnianiem wrażliwej materii: zachowań ludzi, ich praktyk społecznych i instytucji. Sformalizowanie i pogłębienie formuły tutoringowej mogłoby zostać zorganizowane tak, by nie odbywać się kosztem innych obowiązków czy rozwoju naukowego już i tak mocno angażowanej w różne zadania stosunkowo nielicznej kadry akademickiej. Równolegle za tego rodzaju rozwiązaniem w przypadku jego wdrożenia powinno pójść odciążenie pracowników naukowo-dydaktycznych od obowiązków typowo administracyjnych (m.in.) związanych z czasochłonną obsługą praktyk na rzecz podnoszenia poziomu kształcenia i własnego rozwoju naukowego silnie skorelowanego z interesem otoczenia społeczno-gospodarczego (m.in. przez publikowanie raportów z projektów realizowanych siłami instytutu czy możliwość ich silniejszego osadzenia w kontekście teoretycznym oraz aplikacyjnym). Wspomniany potencjał (zwłaszcza wdrożeniowy) może być dodatkowo wzmocniony przez angażowanie interesariuszy w proces studiów w aspekcie wsparcia przy pisaniu prac dyplomowych nie tylko pod kątem ich konsultowania, ale i wskazania możliwości zwiększenia ich praktyczności i aplikacyjności.

Pracodawcy są proszeni o wypełnienie formularza opinii o praktykancie, które następnie są analizowane przez koordynatora. Jednakże z uwagi na nieliczne roczniki studentów socjologii, od roku akademickiego 2017/2018 zrezygnowano ze stosowanego w ubiegłych latach z formularza oceny praktyki przez studenta przed i po jej odbyciu. Zamiast tego, prowadzi się indywidualne rozmowy ze studentami odbywającymi praktyki w celu oceny ich przydatności oraz wykorzystania nabytych w toku studiów umiejętności. Należy ocenić to jako zmianę projakościową, urealniającą proces dydaktyczny. Był to m.in. efekt udziału w jednej z wielu debat z pracodawcami, tj. Giełdy Pracy. W roku akademickim 2017/18 w debacie „Kompetencje i zatrudnienie studentów międzynarodowych, a zapotrzebowanie opolskich inwestorów” wzięli udział koordynatorzy praktyk oraz programu wymian studenckich i opiekun specjalności IC. Miejsca praktyk są związane z wybraną specjalnością, ale też zainteresowaniami studenta.

Zakres merytoryczny praktyk i ich przebieg odpowiada specjalnościom oferowanym studentom pierwszego stopnia dobrze wpisujących się w profil kształcenia i wizję sylwetki absolwenta, a są to: specjalizacja badania internetowe; badania rynkowe oraz problemy społeczne. W

dokumentacji udostępnionej ZO PKA znalazły się także opracowania o charakterze raportowym na zlecenie interesariuszy zewnętrznych (do których m.in. byli angażowani studenci), które potwierdzają praktyczne formy kształcenia oraz użyteczność aplikacyjną ich rezultatów. Są to m.in. opracowania na temat praktyk kulturowych mieszkańców, analizy opinii i potrzeb użytkowników instytucji publicznych i instytucji kultury, analiza dyskursu na temat substancji psychoaktywnych i in.

Zasady odbywania praktyk zawodowych są sformułowane tak, by wzmocnić proces uczenia się. Jest to zatem proces spójny, ale też włączający studenta w ewaluację, bowiem np. na zajęciach *Socjologia w działaniu*, realizowanych w 6 semestrze, przy współpracy z Centrum Karier przygotowują i prowadzą projekty społecznie zaangażowane.

W opinii studentów program praktyk został zorganizowany poprawnie, dzięki takiemu układowi mają możliwość poznania kilku miejsc pracy i tym samym podjęcia decyzji co do przyszłości zawodowej. Praktyki odbywane są w miejscach odpowiednich dla zdobywania kompetencji dla studentów ocenianego kierunku. Studenci przyznali, iż czują się dobrze przygotowani do wejścia na rynek pracy dzięki dobrze zorganizowanym praktykom, poznaniu wielu placówek świadczących pomoc socjalną jak i firm zatrudniających w swoich zespołach socjologów.

Dodatkowo studenci mają możliwość poszerzenia i pogłębienia efektów uczenia się poprzez udział w szeregu inicjatyw naukowo-wdrożeniowych, które zostaną opisane poniżej jako dobre praktyki kształcenia na kierunku.

Podsumowując, należy uznać, że efekty uczenia się zakładane dla praktyk są zgodne z efektami uczenia się przypisanymi do pozostałych zajęć, a ich treści programowe, podobnie jak wymiar i przyporządkowana im liczba punktów ECTS, a także umiejscowienie praktyk w planie studiów, jak również dobór miejsc odbywania praktyk (oraz infrastruktura, jaką studenci mają do dyspozycji) zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Warunki realizacji praktyk, w tym metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się zakładanych dla praktyk, a także sposób dokumentowania przebiegu praktyk i realizowanych w ich trakcie zadań są poprawne, kompleksowe, trafne, jasne dla studentów, dzięki czemu umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów. Bardzo pozytywnie należy ocenić także kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje opiekunów praktyk. Opiekunowie prowadzą właściwą dokumentację praktyk (bez zbędnej biurokracji, a stawiając na autoanalizę przyrostu kompetencji studenta), co sprawia, że system praktyk zawodowy jest przejrzysty i zrozumiały dla studenta i pracodawcy oraz pozwala na koordynację tego procesu.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Program kształcenia dla wizytowanego kierunku socjologia studia pierwszego i drugiego stopnia, prowadzonego w Instytucie Socjologii UO, został skonstruowany w taki sposób, by umożliwić absolwentowi zdobycie podstawowej i pogłębionej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych z zakresu socjologii – klasycznej teorii społecznej, współczesnych teorii socjologicznych, metodologii badań, działalności badawczej i projektowej oraz w zakresie praktyk zawodowych, języka obcego, wychowania fizycznego (dla studiów pierwszego stopnia).

Cel ten jest realizowany w sposób poprawny, bowiem zarówno treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz z aktualnym stanem wiedzy i metodyki badań w dyscyplinach, do których kierunek przyporządkowano, jak również z zakresem działalności naukowej uczelni w tych dyscyplinach.

Uczelnia realizuje profil ogólnoakademicki kształcenia, co udaje się osiągnąć poprzez prawidłowo opracowanych plan studiów – dla obu trybów i stopni. Należy bowiem stwierdzić,

że czas trwania studiów, nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów, jak również nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do zajęć lub grup zajęć są poprawnie oszacowane i zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Ponadto liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów określona w programie studiów łącznie oraz dla poszczególnych zajęć lub grup zajęć zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, przy czym w przypadku studiów stacjonarnych, liczba punktów ECTS uzyskiwana w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia jest zgodna z wymaganiami. Sekwencja zajęć lub grup zajęć, a także dobór form zajęć i proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Program studiów na obu stopniach i trybach umożliwia wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, a także obejmuje zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których został przyporządkowany kierunek, w wymaganym wymiarze punktów ECTS.

Realizacja programu kształcenia odbywa się poprzez różnorodne, specyficzne metody kształcenia, które zapewniają osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów uczenia się. Metody te stymulują studentów do zaangażowania społecznego w pracę naukową, projektową, społeczną oraz do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się.

Metody kształcenia umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej w zakresie dyscypliny lub dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany lub udział w tej działalności, stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych oraz umożliwiają uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2/B2+.

W sposób wzorcowy opracowano sposoby realizacji praktyk zawodowych dla kierunku, co mogło się udać także dzięki wzorcowej i efektywnej współpracy z Radą Programową, złożonej z reprezentantów otoczenia społeczno-gospodarczego. Należy też pozytywnie ocenić organizację procesu nauczania i uczenia się z uwzględnieniem formy studiów (studia stacjonarne oraz niestacjonarne), ponieważ rozplanowanie zajęć umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się a czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się umożliwia weryfikację wszystkich efektów uczenia się oraz dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

1. Doskonała, stała **współpraca z otoczeniem społecznym**, które nie tylko skupia się na realizacji praktyk zawodowych, ale też na wdrażaniu w prace firm i instytucji efektów pracy projektowej studentów, np.
 - w ramach staży naukowych (projekt: „Kooperacja świata nauki i biznesu”, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, 2014) zrealizowane zostały projekty badawcze i wdrożeniowe we współpracy z firmą Dobroteka (konsorcjum firm meblarskich: producentów, projektantów, badaczy). Efektem współpracy jest raport z badań *Etnografie meblowania* oraz artykuły naukowe w publikacjach upowszechniających projekt „Kooperacja świata nauki i biznesu”;
 - współpraca badawcza i edukacyjna z Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych oraz Muzeum Śląska Opolskiego. W ramach współpracy z CMJW przygotowano raport z badania dotyczącego oceny działalności wystawienniczej;
 - udział w projekcie realizowanym przez CMJW „Przeszłość dla przyszłości. Pamięć rodzinna w integracji społecznej – studium przypadku lokalnej społeczności Łambinowic” w ramach projektu „Opieka nad Miejscem Pamięci Narodowej w Łambinowicach – troska o stan zachowania i identyfikację kulturową” dofinansowanego ze środków finansowych ministra

kultury i dziedzictwa narodowego, w ramach programu „Dziedzictwo kulturowe”, priorytet „Miejsca Pamięci Narodowej” oraz budżetu Województwa Opolskiego (2017). Projekt ten uzyskał wyróżnienie w kategorii „Projekty naukowo-badawcze” podczas XXXVIII Konkursu na Wydarzenie Muzealne Roku, Sybilla 2017. Efektem badań jest monografia „Na styku historii i codzienności. Społeczność lokalna wobec miejsca pamięci”;

- udział studentów w projekcie „Edukacja kulturowa Opolszczyzny – EDUKO 2016-2018” dofinansowany jest ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Bardzo Młoda Kultura 2016-2018 oraz budżetu Województwa Opolskiego. Projekt uzyskał kolejne dofinansowanie na lata 2019-2021 (dofinansowanie ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu Bardzo Młoda Kultura 2019-2021 oraz ze środków budżetu Województwa Opolskiego). Efektem współpracy są raporty: „Podłoże instytucjonalne dla edukacji kulturowej w województwie opolskim. Wstęp do diagnozy”, „Diagnoza edukacji kulturowej na Opolszczyźnie”, „Ludzie kultury i ich mikroświaty” oraz monografia „Społeczna przestrzeń dla edukacji kulturowej w regionie opolskim: diagnoza 2016–2018”.

1. Stała **współpraca z pracodawcami wpisana w program studiów** i realizowana w ramach kursów, np.:

- *Socjolog na rynku pracy* (studia pierwszego stopnia) oraz *Socjologia w działaniu* (studia pierwszego stopnia). Forma zajęć zakłada badania metodą deliberatywną w ramach wydarzenia Giełda Pracy, których rezultatem jest raport z rekomendacjami dla pracodawców. Podejmowana współpraca oraz badania wpisują się w obszar badań naukowych nad doradztwem zawodowym oraz kompetencjami rynkowymi podejmowanymi przez pracowników naukowych instytutu. Problematyka oraz zakres badań konsultowany jest także z Instytutem Badań Edukacyjnych.

3. Student ma możliwość skorzystania z **indywidualnej metody pracy** przypominającej metody mentoringu i tutoring, co wynika nie tylko z indywidualnych predyspozycji nauczycieli akademickich, ale i z konstrukcji programu studiów, bardzo elastycznego i spójnego.

4. „**Socjolab – studio badań empirycznych**”. Studenci IS mają do dyspozycji pokój „Socjolab”, gdzie pracuje Studenckie Koło Naukowe Socjologów oraz realizowane są prace zaliczeniowe z kursów jakościowej i ilościowej analizy danych (licencje Atlas, SPSS), analizy do prac dyplomowych oraz projektów badawczych realizowanych z udziałem studentów.

Zalecenia

-

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Rekrutacja na studia pierwszego i drugiego stopnia na kierunek socjologia odbywa się według ogólnych kryteriów, ustalonych każdego roku przez Senat UO i ogłaszanych na stronie internetowej UO. W bieżącym roku są to: Uchwała nr 86/2016-2020 Senatu UO z dnia 25 stycznia 2018 w sprawie zmiany Uchwały nr 46/2016-2020 Senatu Uniwersytetu Opolskiego z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie zasad rekrutacji na studia na UO w roku akademickim 2018/2019 oraz Uchwała nr 188/ 2016-2020 Senatu UO z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie ustalenia limitów przyjęć na I rok studiów stacjonarnych rozpoczynających się w semestrze zimowym roku akademickiego 2019/2020 w UO. Na kierunku socjologia wprowadzono limit przyjęć tj. 20 osób osobno dla każdego stopnia studiów. Rekrutacja dotyczyła studiów prowadzonych w języku

polskim i języku angielskim (specjalność *Intercultural Communication* na drugim stopniu studiów).

Podczas rekrutacji w IS przyjęto w I etapie minimalny próg 40 punktów jako próg dostania się na kierunek socjologia, a II etapie próg ten obniżono do 25 punktów.

Uczelnia określiła zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni określając takie dokumenty jak: Regulamin studiów oraz Procedura określania i zaliczania różnic programowych SDJK-O-U14. Różnice programowe są określane przez Radę Programową IS po zapoznaniu się z przedłożonymi przez kandydata dokumentami.

W Uczelni określono zasady uznawalności w UO efektów uczenia się uzyskanych poza edukacją formalną, którą szczegółowo określa Procedura uczelniana SDJK-O-U15. Pracownik Instytutu Socjologii jest przewodniczącą Wydziałowej Komisji ds. Uznawalności Efektów Uczenia się. Jak deklaruje Uczelnia, dotychczas nie było zgłoszeń w tym zakresie.

Kandydaci na studia pierwszego stopnia przyjmowani są na podstawie konkursu świadectw, bazującym na dwóch przedmiotach obecnych na świadectwie maturalnym. Pierwszym z nich jest język polski, drugim – dowolny przedmiot do wyboru. Na studia drugiego stopnia przyjmowani są zaś kandydaci także w oparciu o listę rankingową, jednak jej podstawą jest ocena na dyplomie studiów pierwszego stopnia, których efekty uczenia się odnoszą się do konkretnych dziedzin nauk, tj. nauk społecznych lub humanistycznych. O przyjęcia na te studia mogą ubiegać się absolwenci studiów pierwszego stopnia kierunków: socjologia, politologia, stosunki międzynarodowe, dziennikarstwo i komunikacja społeczna, etnologia, europeistyka, pedagogika, ekonomia, nauki o rodzinie, polityka społeczna, praca socjalna, promocja zdrowia, zarządzanie, kulturoznawstwo, filologia. Podobne warunki rekrutacyjne dotyczą specjalności Socjologia - *Intercultural Communication* na studiach drugiego stopnia, jednak od kandydatów wymagana jest udokumentowana znajomość języka angielskiego na poziomie B2 lub pozytywny wynik egzaminu ze znajomości języka angielskiego.

Analiza stanu faktycznego pozwala stwierdzić, że warunki rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są przejrzyste i selektywne oraz umożliwiają dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się, co szczególnie dotyczy studiów drugiego stopnia, w tym anglojęzycznej specjalności. Sposoby rekrutacji są bezstronne, nie można mieć zastrzeżeń co do równości szans w podjęciu studiów na kierunku, co tyczy się zarówno narodowości, jak i płci czy niepełnosprawności. Należy też pozytywnie ocenić ich trafność; szczególnie w przypadku drugiego stopnia zapewniają potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów (ze względu na wymagania w zakresie posiadanych kwalifikacji pierwszego stopnia w obszarze nauk społecznych lub humanistycznych).

Opis sposobów sprawdzania efektów uczenia się jest zawarty w planie studiów i przewiduje następujące formy: zaliczenie bez oceny, zaliczenie na ocenę, egzamin. Stosowana jest skala ocen: niedostateczny, dostateczny, dostateczny plus, dobry, dobry plus i bardzo dobry.

W odniesieniu do poszczególnych przedmiotów kształcenia szczegółowy opis form i sposobów oceny i sprawdzenia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia zawarty jest w kartach przedmiotów. Najczęściej stosowane formy sprawdzania efektów kształcenia to: egzamin pisemny lub ustny, zaliczenie na ocenę, zaliczenie bez oceny, kolokwium, praca pisemna – esej, prezentacja ustna – referat, prezentacja multimedialna, przygotowanie i realizacja projektu badawczego, opracowanie projektów narzędzi badawczych, opracowanie raportu z badań własnych, które są właściwe zarówno dla specyfiki dyscypliny, jak i profilu kształcenia. Studenci włączani są ponadto często w projekty badawcze pracowników naukowych i nauczycieli akademickich, dzięki czemu pogłębiają efekty uczenia się w zakresie kompetencji badawczych.

Stosowane metody sprawdzania i oceniania stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia są adekwatne do stosowanych metod i treści kształcenia, a zasady oceniania są

zapisane w sylabusach i studenci są z nimi zapoznawani. Formy te należy uznać za poprawne, zróżnicowane, dostosowane do form zajęć i wykładanych treści, co potwierdza analiza prac etapowych przeprowadzona w trakcie wizytacji ZO PKA.

System oceniania jest studentom znany i zrozumiały, w ich opinii jest obiektywny, a z zasadami oceny są zapoznawani przez prowadzących na pierwszych zajęciach w semestrze. Oceny z zaliczeń i egzaminów publikowane są w systemie USOS, a czas oczekiwania na informacje dotyczące wyników według studentów jest odpowiedni i nie przekracza 10 dni od dnia egzaminu. W opinii studentów sesja egzaminacyjna jest zorganizowana odpowiednio, terminy egzaminów ustalane są z koordynatorami modułów na początku semestru w porozumieniu z studentami.

Zasady i tryb dyplomowania przebiegają w IS zgodnie z Regulaminem Studiów i Procedurą procesu dyplomowania SDJK-O-U10. Dotyczy ona także zasad i wskazówek przygotowania prac pisemnych oraz unikania plagiatu, co jest realizowane poprzez weryfikację prac dyplomowych przez system OSA. Zasady i warunki przygotowania i obrony prac dyplomowych są przedstawiane przez promotorów studentom na pierwszych zajęciach. Analiza prac dyplomowych – licencjackich i magisterskich potwierdza, że prace mają charakter przede wszystkim badawczy – empiryczny, bazujący na samodzielnie zaprojektowanych badaniach. Tematy pracy są różnorodne, zależą od zainteresowań studenta lub promotora, przy czym na studiach magisterskich, prace dyplomowe odnoszą się do zakresu problemowego wybranej przez studenta specjalności.

Należy stwierdzić, że zaplanowany na Uczelni system weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów wszystkich efektów uczenia się. Dzięki poprawnie zaplanowanym metodom weryfikacji student uzyskać może jasną informację zwrotną o stopniu osiągnięcia efektów oraz zyskać motywację do uczenia się. Metody weryfikacji, co zostało potwierdzone na etapie prac ZO PKA w czasie wizytacji podczas analizy prac etapowych, umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji oceniania efektów uczenia się, zapewniają bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu weryfikacji oraz wiarygodność i porównywalność ocen. Ze względu na prowadzony profil kształcenia, metody weryfikacji umożliwiają sprawdzenie i ocenę przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności oraz umożliwiają sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2 w przypadku studiów pierwszego stopnia lub B2+ na poziomie studiów drugiego stopnia.

Analiza prac etapowych i egzaminacyjnych oraz prac dyplomowych, prowadzona w czasie wizytacji ZO PKA, również pozwala na stwierdzenie, że studenci mają możliwość osiągnięcia wszystkich zaplanowanych efektów uczenia się, w tym kompetencji badawczych. Rodzaj, forma, tematyka i metodyka prac egzaminacyjnych, etapowych i prac dyplomowych są dostosowane do poziomu i profilu, efektów uczenia się oraz dyscypliny lub dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany. Zwrócić należy jednak uwagę na niekiedy niedbałość formalną i metodologiczną przygotowanych prac dyplomowych, która nie skutkowała obniżeniem oceny z pracy. Pozytywną zaś cechą procesu weryfikacji efektów kształcenia jest fakt, że studenci są autorami/współautorami publikacji naukowych oraz projektów badawczych, których efektem są publikacje, np. w ramach przedmiotu *Metody i techniki badań społecznych II (badania jakościowe)* oraz kursu kierunkowego *O pamięci społecznej* w latach 2015 i 2016 studenci pod kierunkiem prowadzących przygotowali i przeprowadzili 64 wywiady pogłębione na temat przekazu międzypokoleniowego w rodzinie. Efektem badań była książka „Przestrzenie pamięci. Świat wartości w przekazie kulturowym” oraz organizacja Międzynarodowej Konferencji „Przestrzenie Pamięci”.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia opracowała spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia pierwszego i drugiego stopnia na kierunek socjologia, w tym na anglojęzyczną specjalność na studiach drugiego stopnia. Przy tym są one bezstronne i zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów.

Uczelnia zapewniła kandydatom na studia szczegółowe i specyficzne dla kierunku procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, które zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza formalnym systemem studiów oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów.

Analiza dokumentacji prowadzona w czasie wizytacji ZO PKA związanych z procesem dydaktycznym potwierdza, że zasady weryfikacji i oceny efektów uczenia się umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji oceniania efektów uczenia się, w tym możliwość adaptowania metod i organizacji sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb studentów z niepełnosprawnością, zapewniają bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu weryfikacji oraz wiarygodność i porównywalność ocen; określają zasady przekazywania studentom informacji zwrotnej dotyczącej stopnia osiągnięcia efektów uczenia się na każdym etapie studiów oraz na ich zakończenie (co jest na bieżąco ewaluowane przez komisję zapewnienia jakości kształcenia). Z uwagi na swoją przejrzystość i spójność zapewniają skuteczną weryfikację i ocenę stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się, umożliwiają sprawdzenie i ocenę przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności. Dotyczy to także efektów w zakresie znajomości języka obcego co najmniej na poziomie B2 w przypadku studiów pierwszego stopnia lub B2+ na poziomie studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, w tym języka specjalistycznego.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

1. Podejmowane liczne działania promocyjne zarówno kierunku socjologia, jak i działania mające na celu popularyzację wiedzy socjologicznej i sposobów jej wykorzystywania w praktyce i w codziennym życiu.
2. Realizacja grantów i tematów zleconych z merytorycznym udziałem studentów. W ostatnich latach zrealizowano 3 projekty grantowe Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii dotyczące użytkowników substancji psychoaktywnych, projekty zlecone Miejskiej Biblioteki Publicznej, Urzędu Miasta Opola, Fundacji Laboratorium Zmiany i wdrożeniowe projekty przemysłu meblarskiego (Dobroteka). We wszystkich udział merytoryczny i wykonawczy wzięli studenci IS. Ich udział był różnego rodzaju - od prac koncepcyjnych do pisanie raportu

Zalecenia

-

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4W dniach wizytacji w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Opolskiego zatrudnionych było w pełnym wymiarze czasu pracy 12 nauczycieli akademickich: 11 naukowo-dydaktycznych i 1 dydaktyczny. Wśród nich była jedna osoba posiadająca tytuł profesora; jedna, której postępowanie w sprawie nadania tytułu profesora jest bliskie zakończenia; 3 osoby ze stopniem doktora habilitowanego i 7 ze stopniem doktora. Nikt z kadry pełnoetatowej nie posiadał tylko tytułu zawodowego magistra lub licencjata. Nikt z zatrudnionych doktorów nie wszczął jeszcze postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego. Etatową kadrę nauczającą uzupełniały 3 osoby uczące na podstawie umów cywilnoprawnych oraz jeden stypendysta Fulbrighta. Nauczyciele akademicy zatrudnieni w Instytucie Socjologii prowadzili zajęcia na wizytowanym kierunku oraz na innych kierunkach prowadzonych na Uniwersytecie Opolskim.

Wszyscy nauczyciele akademicy pracujący w Instytucie Socjologii zadeklarowali przynależność do dyscypliny nauki socjologiczne. Ich stopnie i tytuły oraz dorobek naukowy przynależą do tej dyscypliny. Dorobek obejmuje m.in. prace z socjologii tożsamości narodowych i etnicznych oraz rozmaitych zagadnień socjologii kultury. Jest to ogólnie dorobek niemały, lecz niezbyt liczny; w latach 2017 i 2018 pracownicy Instytutu opublikowali 52 publikacje. W dużej większości były to publikacje lokalne lub krajowe, prawie wyłącznie w języku polskim, często powstałe w wyniku realizacji projektów badawczych finansowanych przez regionalne lub lokalne podmioty, również we współpracy z uczonymi z innych większych ośrodków. W okresie uwzględnionym podczas oceny w Instytucie uzyskany i realizowany był tylko jeden grant NCN, uzyskany w konkursie Miniatura 2. Złożono w sumie trzy wnioski o granty NCN. Realizowanych też było kilka projektów badawczych w oparciu o współpracę międzynarodową, głównie transgraniczną, w tym projekt finansowany z grantu Funduszu Wyszehradzkiego. Zorganizowanych było kilka konferencji krajowych.

Na szczególną uwagę zasługuje utworzenie i realizowanie w Instytucie programu *Intercultural Communication*, wysoce nasyconego treściami socjologicznymi, nauczanego w istotnej części siłami pracowników Instytutu. Program powstał i jest rozwijany według strategii polegającej na realizowaniu potrzeb edukacyjnych studentów zagranicznych, głównie z wymiany w ramach programu Erasmus Plus, tudzież polskich oraz na planowym poszukiwaniu potencjalnych studentów z określonych krajów, takich jak Turcja, inne kraje Azji, kraje Afryki. Pod tym względem ów program należy ocenić bardzo wysoko jako unikalny w skali kraju.

Instytut, Wydział i Uniwersytet podejmują działania na rzecz rozwoju i doskonalenia kadry. Między innymi dostępne są środki na dofinansowanie organizowania konferencji i wyjazdy konferencyjne oraz na tłumaczenie albo adiustowanie publikacji przygotowywanych do zgłoszenia w obiegu międzynarodowym. Charakter zatrudnienia jednej z osób został zmieniony z pracownika badawczo-dydaktycznego na badawczego. Planowane jest otwarcie konkursów celem zatrudnienia osób z potencjałem i osiągnięciami badawczo-publikacyjnymi. Kadra nauczająca oraz pracownicy administracyjni mogą korzystać i korzystają z wyjazdów w ramach programu Erasmus Plus. Kadra nauczająca uczestniczy w szkoleniach, w tym językowych i z zakresu kompetencji dydaktycznych.

Jeśli chodzi o rozwój naukowy, podjęto decyzję o nie poddaniu dyscypliny nauk socjologicznych na Uniwersytecie Opolskim pierwszej parametryzacji pod rządami nowej ustawy i przeznaczeniu tego czasu do następnej parametryzacji w 2024 roku na wzmocnienie potencjału naukowego i osiągnięć dyscypliny. Kadra podejmuje w tym względzie rozmaite działania, m.in. reorientuje swoje strategie publikacyjne oraz planuje aplikować o granty NCN i Unii Europejskiej w ramach akcji Maria Skłodowska-Curie. Kilkoro doktorów planuje wszczęcie postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Te działania utrudnia jednak bardzo duże obciążenie części osób obowiązkami administracyjnymi lub ponadwymiarowymi obowiązkami dydaktycznymi, w tym przygotowaniem i prowadzeniem zajęć w języku angielskim.

Kadra nauczająca na wizytowanym kierunku została zatrudniona w otwartych konkursach. Kilko to absolwenci tutejszej socjologii, którzy stopnie naukowe uzyskali w ostatnich latach na innych uczelniach. Pozyskano też osoby kiedyś pracujące na innych uczelniach.

Kadra poddawana jest okresowej ocenie przez Uczelnię. W Instytucie prowadzona jest semestralna ocena zajęć przez studentów, a co dwa lata – hospitacje zajęć przez członków dyrekcji i kadry. Studenci mają możliwość oceny nauczycieli akademickich poprzez ankiety realizowane pod koniec każdego semestru oraz kierując swoje wnioski i opinie do władz UO. W ich opinii system funkcjonuje sprawnie a ich wnioski są brane pod uwagę. Wyniki z ankiet studenckich mają wpływ na ocenę okresową pracownika. Prowadzona jest także przez kadrę samoocena jakości nauczania. Tę ewaluację ułatwia zaangażowanie całej, nielicznej kadry Instytutu.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Nauczyciele akademicki zatrudnieni w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Opolskiego, jak i inne osoby prowadzące zajęcia ze studentami, posiadają wszelkie niezbędne i konieczne kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje. Choć liczba nauczających jest niewielka (w sumie 16 osób), wobec również niedużej liczby studiujących (60 osób w roku akademickim 2018/2019), daje ona bardzo wysoki współczynnik stosunku nauczycieli do studentów 1:4, co przekłada się na większą częstość i wyższą jakość relacji między nauczycielami a studentami.

Pracownicy optymalnie wykorzystują swoje badania i publikacje w procesie dydaktycznym. Głównie krajowy i lokalny charakter tych badań i publikacji, a także na ogół praktyczne zorientowanie, jest przy tym atutem, a nie ograniczeniem. Studenci, zarówno pierwszego, jak i drugiego stopnia, często uczestniczą w badaniach prowadzonych przez nauczycieli akademickich. To angażowanie przez kadrę studentów w badania jest godne pochwały.

Na szczególną uwagę zasługuje program *Intercultural Communication*, zainicjowany i realizowany w Instytucie Socjologii UO.

Uczelnia, Wydział i Instytut tworzą warunki rozwoju kadry, aczkolwiek w tej dziedzinie można ich plany polityki kadrowej mają jednoznacznie charakter rozwojowy. Kadra rozwija swoje kompetencje, doświadczenie i kwalifikacje, choć rozwój naukowy części kadry jest ograniczany przez nadmierne obciążenia administracyjne i dydaktyczne. Kadra poddawana jest ocenie okresowej przez Uczelnię, a jej zajęcia – systematycznie przez studentów.

Konkludując, kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową ich realizację oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry. Część oceny, tj. ocena zajęć, jest przeprowadzana z udziałem studentów. Jej wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, co stwarza warunki stymulujące do samorozwoju.

W opinii studentów kadra naukowo-dydaktyczna jest dobrze przygotowana do prowadzenia zajęć, a także ma bardzo duże doświadczenie. Studenci zauważają podejmowanie działań mających na celu doskonalenie zawodowe w oparciu o wnioski z ankiet studenckich.

Dla poprawy funkcjonowania Wydziału/Instytutu sugeruje się:

- Wzmocnić potencjał naukowy zatrudnionych obecnie nauczycieli akademickich, aby umożliwić im skuteczne publikowanie w czasopiśmie międzynarodowych i skuteczne staranie się o granty krajowe i zagraniczne;
- Wprowadzić na poziomie Instytutu, Wydziału, Uniwersytetu – wzorem instytutów i wydziałów na innych uczelniach – specjalne budżety ze środków DS/subwencji na finansowanie tłumaczenia lub adiustacji artykułów naukowych.

- Wprowadzić – wzorem innych uczelni – na poziomie Uniwersytetu i Wydziału systemowe zachęty i ułatwienia dla osób przygotowujących i realizujących granty, w postaci płatnych urlopów naukowych – zwolnienia z zajęć dydaktycznych na semestr lub rok (niezależnie od ustawowego urlopu naukowego).
- Zachęcać pracowników do aplikowania o granty, zwłaszcza młodych doktorów o granty NCN SONATA.
- Ograniczyć obciążenie kadry obowiązkami administracyjnymi.
- Ograniczyć nadmierne, niesprzyjające jakości kształcenia ani rozwojowi, obciążenie kadry dydaktyką. W niektórych przypadkach wynosi ono więcej niż dopuszczalna w nowej ustawie dwukrotność pensum. Wprowadzić wyższy współczynnik przeliczania godzin zajęć w języku obcym.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

1. Przygotowanie i prowadzenie programu studiów II stopnia w języku angielskim pod nazwą *Intercultural Communication* w oparciu o oryginalną strategię rozpoznania potrzeb studentów polskich, zagranicznych przyjeżdżających w ramach wymiany Erasmus Plus oraz potencjalnych studentów z krajów Azji i Afryki.
2. Zaangażowanie w proces dydaktyczny nauczycieli akademickich, prowadzących praktyki zawodowe, odpowiadających za kooperację z pracodawcami i organizacjami i dodatkowe inicjatywy społeczne. Taka organizacja w ocenie studentów jest odpowiednia, daje możliwość zdobywania doświadczenia w różnych podmiotach, a kompetencje zdobyte w trakcie praktyk pozwalają im na podjęcie świadomej decyzji co do przyszłości zawodowej.

Zalecenia

-

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Zajęcia dydaktyczne prowadzone w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Opolskiego odbywają się zasadniczo w salach wykładowych, ćwiczeniowych i warsztatowych oraz laboratoriach komputerowych w budynku Collegium Civitas, mieszczącym Instytut Socjologii i kilka innych jednostek Uczelni. Ponadto, niektóre zajęcia wymagające trybu interaktywnego odbywają się w innych pomieszczeniach na kampusie. Pojemność sal w Collegium Civitas wynosi 15-102 osób. Laboratoria mają 10 i 15 stanowisk komputerowych. Większość to sale wielofunkcyjne, aczkolwiek są wyposażone w zestawy krzeseł-pulpitów, ustawione w rzędach, jak typowe sale wykładowe. Te zestawy są przestawialne, ale rearanżacja nie jest zadaniem łatwym i szybkim, co utrudnia prowadzenie zajęć interaktywnych. Zajęcia te można z powodzeniem prowadzić w dwóch salach warsztatowych o odpowiedniej aranżacji. Tamże odbywają się warsztaty z prowadzenia zogniskowanych wywiadów grupowych (fokusów). Studenci mogą i lubią wykorzystywać te sale również do grupowej i indywidualnej pracy własnej. Sale dydaktyczne wyposażone są w tablice, ekrany i rzutniki elektroniczne, a niektóre również w telewizory. ZO stoi na stanowisku, że tak przygotowana infrastruktura zapewnia realizację efektów uczenia się. Komputery w laboratoriach wyposażone są m.in. w program do analiz statystycznych (SPSS), z licencjami kupowanymi corocznie przez Instytut Socjologii, oraz w program do analizy jakościowej Atlas.ti. W budynku i innych obiektach Uczelni studenci, pracownicy i goście mają bezprzewodowy dostęp do internetu za pośrednictwem sieci eduroam. Studenci przyznali, iż nie

ma problemów z jego działaniem, zasięg dociera do wszystkich miejsc w budynkach dydaktycznych, a jego prędkość pozawala na swobodną pracę.

W budynku, gdzie prowadzone są zajęcia i mieści się Instytut, znajduje się biblioteka z ponad 26.000 woluminów i ponad 200 tytułami czasopism z kilku dyscyplin, w tym nauk socjologicznych. Biblioteka dysponuje 74 miejscami do pracy oraz stanowiskami komputerowymi z dostępem do bazy SocINDEX. Studenci kierunku socjologia mogą również korzystać z innych bibliotek na Uniwersytecie, w tym z biblioteki głównej, oferującej również dostęp do takich zasobów elektronicznych, jak Sage Online Journals, Scopus, Wiley Online Library. Wszystkie te elektroniczne zasoby dostępne są również dla studentów i pracowników przez ekstranet. Ponadto, zasoby elektroniczne do poszczególnych kursów prowadzący przygotowują i udostępniają przez uczelnianą platformę zdalnego nauczania. Dominuje pozytywna opinia co do przygotowania biblioteki pod względem miejsca do pracy oraz dostępności książek i czasopism. W bibliotece dostępne są wszystkie tytuły literatury obowiązkowej, a także literatury uzupełniającej wymienionej w sylabusach. Prowadzony jest systematyczny przegląd sylabusów w celu przygotowania listy literatury obowiązkowej i zakupu nowych pozycji, nieznajdujących się jeszcze na stanie biblioteki. Dla studentów biblioteka dysponuje odpowiednią do ich potrzeb liczbą tytułów literatury specjalistycznej przydatnej im w szczególności w trakcie przygotowywania pracy dyplomowej. Biblioteka umożliwia studentom przeglądanie katalogu i wypożyczanie książek i czasopism przez internet. Dodatkowo studenci mogą korzystać z dostępu do baz danych. Studenci mogą korzystać z czytelni z miejscami do pracy samodzielnej oraz specjalnie przygotowanej czytelni czasopism. W bibliotece przygotowane są także miejsca dla studentów niepełnosprawnych. Do dyspozycji studentów w budynku biblioteki oddano również strefy cichej pracy, które cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem.

W budynku nie istnieje urządzona przestrzeń wspólna, gdzie studenci mogliby spędzać czas poza zajęciami. Nie ma też kafeterii. Chociaż studenci wyrazili bardzo pozytywne opinie dotyczące infrastruktury wykorzystywanej między zajęciami. Jako duży plus wymieniono dostępność automatów z napojami i przekąskami, stołówki i bary, miejsca do nauki i odpoczynku między zajęciami.

Na szczególną uwagę zasługuje zrealizowany przez pracowników i studentów Instytutu Socjologii projekt nieodpłatnego pozyskania, wyremontowania i oznakowania rowerów, które są nieodpłatnie udostępniane studentom (i pracownikom), zwłaszcza studentom zagranicznym. Infrastruktura jest dostosowana do potrzeb studentów niepełnosprawnych, do wszystkich budynków jest możliwy wjazd po podjazdach, dostępne są windy oraz dostosowane toalety.

Wydział, w tym studenci na bieżąco monitorują i doskonalą infrastrukturę dydaktyczną i naukową oraz system biblioteczno-informacyjny i zasoby edukacyjne. Zgłaszane przez studentów propozycje zmian i modernizacji rozpatrywane są pozytywnie, a infrastruktura modernizowana jest według ich potrzeb, jako przykład podali stałe poprawienie wyposażenia budynków dydaktycznych w miejscach dostępnych dla studentów między zajęciami.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Liczba i wielkość oraz wyposażenie sal wykładowych i ćwiczeniowych są bardziej niż wystarczające: należyte są liczba i wyposażenie sal warsztatowych i laboratoriów komputerowych. Internet bezprzewodowy jest dostępny dla studentów we wszystkich budynkach Uczelni. Biblioteka jest dogodnie usytuowana, z wieloma stanowiskami do pracy. Posiada zadowalającą liczbę książek i czasopism oraz oferuje dostęp do użytecznej pełnotekstowej bazy elektronicznej. Zasoby elektroniczne kupowane przez Uczelnię dostępne są

przez komputery pracujące w sieci uczelnianej oraz poza nią. Praktyką jest udostępnianie zasobów elektronicznych do zajęć poprzez uczelnianą platformę zdalnego nauczania.

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej.

Ponadto, infrastruktura całościowo podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Studenci są zadowoleni z infrastruktury, jako jej plusy wskazując dobrze wyposażone sale oraz miejsca do pracy i odpoczynku między zajęciami. Wszystkie budynki są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, w udogodnienia. Biblioteka zawiera wszystkie tytuły literatury obowiązkowej i uzupełniającej podanej w sylabusach. Biblioteka umożliwia studentom korzystanie z zasobów w wolnym dostępie, samodzielnej lub grupowej pracy, także przy komputerach i wypożyczania zasobów zgromadzonych w magazynie. W opinii studentów zasoby biblioteczne są dla nich wystarczające, w razie potrzeby mają możliwość zamówienia brakujących tytułów.

Uczelnia powinna zaadaptować wybrane sale dydaktyczne do zajęć interaktywnych, rozważyć wydzielenie i urządzenie przestrzeni wspólnej, gdzie studenci mogliby spędzać czas wolny.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

-

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

W przypadku kierunku socjologia ma miejsce silne jego osadzenie w kontekście potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego i rozwoju regionalnego oraz lokalnego, co wyraża się poprzez strategiczną współpracę z instytucjami szczebla regionalnego i lokalnego jak m.in. Urząd Marszałkowski w Opolu, Urząd Miasta Opola oraz ich wydziałami czy agendami i placówkami. Dla niektórych z nich, jak to stwierdził jeden z przedstawicieli interesariuszy „instytut socjologii jest pierwszym adresem, do którego trzeba się udać po wyniki badań.

Istotna jest nie tylko współpraca z kadrami instytutu i niekiedy przy zaangażowaniu studentów pozwalająca na wykorzystanie „rzemiosła badawczego, ale przede wszystkim rozumienie szerszego kontekstu społeczno-kulturowego prowadzonych działań. Stąd socjologowie angażowani są do działań na poziomie koncepcyjnym, przy wsparciu opracowywania projektów, czy także ewaluacji (zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej). Na poziomie regionalnym może mieć znaczenie fakt analitycznego i niekiedy narzędziowego wspierania przez kadrę działań naukowców UO z obszaru pracy socjalnej (na poziomie uczelni), która z uwagi na jej osadzenie w kontekście migracyjnym i demograficznych przemian społecznych Opolszczyzny także odgrywa szczególną rolę. Będzie to miało znaczenie w związku z rozpoczęciem prac nad kolejną Strategią rozwoju województwa opolskiego i koniecznością aktualizacji założeń kierunków przyjętych do 2020 r. czy Regionalnej Strategii innowacji (RSI), a w dalszej kolejności także czynności związanych z ewaluacją na różnych poziomach.

Istniejący popyt wśród interesariuszy z otoczenia społeczno-gospodarczego i regionalnego rynku pracy województwa opolskiego na absolwentów kierunku socjologia UO pozwalają stwierdzić, że ci ostatni bez większych problemów będą podejmowali pracę zgodną z kwalifikacjami, w interesujących ich obszarach specjalizacji. Analiza raportów podsumowujących badania z cyklu „Barometr zawodów w województwie opolskim” publikowanych w latach 2015-2018 i realizowanych przez powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy oraz Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wykazała, że poziom zapotrzebowania na socjologów wpisuje się w szerszy trend obserwowany w regionie. Zakłada on generalnie duży popyt na pracowników skorelowany z poprawiającą się koniunkturą gospodarczą. W przywoływanych prognozach na lata 2016-2019 na poziomie regionu socjologowie utrzymują się w kategorii zawodów zrównoważonych pod względem popytu i podaży na rynku pracy - zgodnie z metodologią badania uwzględniającą zarówno analizę danych powiatowych urzędów pracy, ogłoszeń na portalach internetowych, jak i badań kwestionariuszowych z pracodawcami. Oznacza to, że absolwenci kierunku socjologia mogą i w najbliższym czasie będą mogli bez większych problemów znajdować w ich otoczeniu lokalnym pracę zgodną bezpośrednio z kierunkiem kształcenia i na stanowiskach pokrewnych obszarowo zbieżnych z kierunkowymi efektami uczenia się. Dotyczy to zarówno podejmowania pracy dla sektora publicznego, sektora prywatnego (zwłaszcza obszarów związanych z komunikacją, sprzedażą, zasobami ludzkimi, badaniami) wyspecjalizowanych organizacji pozarządowych, jak również w publicznych instytucjach samorządowych.

Naturalnie perspektywy znalezienia pracy w wymiarze ponadlokalnym, czy ponadregionalnym są dostępne, co więcej Akademickie Centrum Karier wyszło naprzeciw wspieraniu mobilności zawodowej studentów przystępując do sieci biur karier kilku polskich uniwersytetów prowadzących portal biurokarier.edu.pl i udostępniających studentom oferty praktyk i staży i pracy partnerów uczelni z różnych regionów.

Informacje przedstawione w dokumentacji oraz otrzymane w trakcie spotkań ZO PKA z interesariuszami zewnętrznymi, opiekunami praktyk, czy studentami potwierdzają, że zakres i sposób prowadzenia współpracy (zarówno formalnej, jak i pozaformalnej) uwzględnia zarówno koncepcję i cele uczenia się dla kierunku oraz charakterystyki działalności poszczególnych partnerów. Co więcej, tematyka prac dyplomowych jest spójna zarówno z wizją kształcenia, jak i potrzebami otoczenia społeczno – gospodarczego).

Jeżeli chodzi o współpracę uwzględniającą zaangażowanie studentów, to obejmuje ona m.in. udział w projektach badawczych w jednej z firm badania rynku i opinii obejmujący przejście programu uwzględniającego coraz bardziej złożone czynności badawcze w obrębie analiz jakościowych i ilościowych.

Warto wspomnieć o certyfikacji umiejętności praktycznych w obszarze analizy danych na jednym z najbardziej rozpowszechnionych programów analitycznych (IBM SPSS Statistics) na poziomie podstawowym, a dla najlepszych studentów na poziomie zaawansowanym, czy szkoleniach z pozyskiwania i analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego realizowanych

u tego partnera. Dodając do tego pracę ze studentami na oprogramowaniu do analizy danych jakościowych studenci mają podstawy, by przy odpowiednim zaangażowaniu poświęconym w naukę z ich strony móc prowadzić prace podstawowe analityczne po zakończeniu studiów. Z perspektywy jednego z pracodawców podjęta forma kształcenia umiejętności po stronie uczelni oszczędza około rok wdrożenia nowego pracownika i umożliwia doskonalenie podstaw. Interesariusze (także Ci reprezentujący sektor publiczny z 6-ciu ogółem obecnych na spotkaniu z ZO PKA) zgodnie przyznawali, że program jest z nimi konsultowany, mają poczucie wpływu na niego, także poprzez fakt, że część z nich prowadzi zajęcia ze studentami. Co więcej, interesariusze otrzymują informację zwrotną z uczelni o zakresie wprowadzonych modyfikacji w programie, uwzględnienia uwag.

Kompetencjami przyszłych potencjalnych pracowników z wykształceniem socjologicznym szczególnie cennymi dla obecnych na spotkaniu pracodawców były by poza solidnym opanowaniem rzemiosła badawczego przede wszystkim: samodzielność i dążenie do rozwoju, rozumienie szerszego kontekstu (społeczno-kulturowego czy wielokulturowego) działań danej instytucji oraz pula kompetencji miękkich (jak m.in. wskazywana m.in. praca zespołowa, czy zdolności komunikacyjne).

Ze strony uczelni rozwiązaniem, które potencjalnie pozwoli jeszcze bardziej pogłębić i usystematyzować już satysfakcjonującą współpracę, byłoby wypracowanie z poszczególnymi partnerami ram i zakresu współpracy w formie długofalowej (powtarzalnej konwencji i zakresu w miarę standardowych, jednak unikalnych dla danej instytucji działań). Umożliwi to łatwiejsze zabezpieczanie zasobów po stronie interesariuszy. Chodzi o kwestie planowania budżetów po stronie organizacji z wyprzedzeniem (nawet rocznym, czy dwuletnim) oraz m.in. skuteczniejsze aplikowanie o środki z różnych źródeł.

Z kolei współpraca z kadrami w obszarze wspólnych badań i analiz czy konferencji o charakterze naukowym, jak i popularyzatorskim (m.in. w obszarze kultury, tożsamości, migracji, wielokulturowości), czy współpracy w ramach interdyscyplinarnych projektów edukacyjnych (także z udziałem studentów II. stopnia), jak np. wyjazd do Luksemburga na warsztaty z topografii wielokulturowej w Luksemburgu.

Studenci UO mają możliwość skorzystania ze wspomnianych szkoleń oferowanych za pośrednictwem oferty edukacyjnej na kierunku socjologia, jak również form nieobligatoryjnych za pośrednictwem kierunku Akademickiego Centrum Karier (48 w r. 2019 z uwzględnieniem planowanych, stan na maj 2019, źródło: *Wykaz szkoleń i warsztatów...* Akademickiego Centrum Karier UO). W przypadku pracodawców zatrudniających pracowników będących absolwentami kierunku socjologia szczególne znaczenie mogą mieć takie oferowane formy edukacyjne, jak te związane z: rozwojem kompetencji cyfrowych, mediami społecznościowymi, zarządzaniem czasem, ewaluacją szkoleń, rozwijaniem kreatywności, czy zagadnieniami międzykulturowymi, czy nawet z zakresu marketingu w biznesie.

Systemowy monitoring zawodowych losów absolwentów jest prowadzony na poziomie ogólnouczelnianym i w przypadku wybranych zagadnień szczegółowych: na poziomie wydziałów, na co ma wpływ przede wszystkim dość ograniczona możliwość pozyskiwania odpowiednio licznych i zróżnicowanych prób badawczych (np. z roczników 2012-2016, źródło: *Zestawienie Monitoringu Karier Zawodowych Absolwentów UO*). Natomiast w kontekście losów absolwentów kierunku „socjologia” nie jest to wada z uwagi na bliską współpracę kadry kierunku z interesariuszami czy pośredni (lub w wielu przypadkach bezpośredni) kontakt z absolwentami podejmującymi zatrudnienie w instytucjach, z którymi współpracuje uczelnia. Jest to o tyle istotne, że z uwagi na unikalną specyfikę zadań i funkcjonowania tych instytucji jako pracodawców bardziej naturalnym ogniwem zbierania informacji zwrotnej są władze i opiekunowie praktyk kierunku.

W kontekście współpracy o charakterze analitycznym kadry, jak i studentów socjologii zaangażowanych we współpracę z Akademickim Centrum Karier dobrym rozwiązaniem wydaje

się dalsze upowszechnianie jakościowych przykładów wyróżniających się karier absolwentów na tle ogółu, jak i tych „standardowych” karier. Istnieje interesujący format rozwijany od niedawna z inicjatywy ACK UO, który nadaje się doskonale promowania kierunku także na stronie www kierunku wśród potencjalnych kandydatów i wsparcia rekrutacji – w skrócie zakłada on skrótowy opis przebiegu swojej kariery zawodowej dokonany przez samych absolwentów, uwzględniający odpowiedź na kluczowe pytania nurtujące osoby rozważające ten obszar studiów. W nawiązaniu do trendu i celu w postaci wsparcia rekrutacji format krótkich case studies z autentycznym zdjęciem i imieniem „ambasadorów kierunku” można zrealizować ze studentami w konwencji „wybrałem/am kierunek bo...”; „szczególnie cenię sobie na nim...”. Ponadto przy odpowiednim doborze osób spełniających założenia na temat szczególnie pożądanych profili/segmentów studentów/absolwentów (pod względem zarówno kompetencji, jak i postaw życiowych, aspiracji czy wartości wskazanych w misji i wizji UO) istnieje większe prawdopodobieństwo na zainteresowanie odpowiednich osób w wyniku działań komunikacyjnych/promocyjnych kierowanych do otoczenia. Analogicznie w komunikacji kanałami, jak kanał internetowy mogłyby się znaleźć logotypy i krótkie wypowiedzi potwierdzające i określające zakres i przebieg współpracy z instytutem, które spełniałyby funkcję rekomendacji podnoszących rangę i dających dowody aktywności z perspektywy potencjalnych kandydatów. Może to być zarazem obszar poddany pod rozwałę jako temat przewodni na kurs „Socjologia w działaniu”.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 Kryterium spełnione

Uzasadnienie

1. Realizowany zakres oraz kształt współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym pozwala realizować zakładane efekty uczenia się wobec zdefiniowanego profilu absolwenta i potrzeb interesariuszy na poziomie regionalnym i lokalnym. Co więcej, przebieg tej współpracy uwzględnia liczne formy formalne oraz pozaformalne, co przy zidentyfikowanej intensywności kontaktów dzięki zaangażowaniu kadry zasługuje na dobrą ocenę. Złłaszcza, że studentom stwarzane są liczne możliwości i w tym przypadku w dużej mierze zależy od nich, czy z nich skorzystają.
1. Osadzenie kierunku i aktywności kadry na polu naukowym, doradczym oraz dydaktycznym wpisuje się kontekst strategiczny współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym z punktu widzenia rozwoju regionalnego i lokalnego, co więcej stwarza podstawy i oczekiwania interesariuszy nie tylko do kontynuowania, ale i rozwijania.
2. Weryfikacja kwalifikacji czy szerzej kompetencji absolwenta kierunku przez rynek pracy dobrze świadczy o odpowiedzi na oczekiwania interesariuszy zewnętrznych w procesie uczenia się oraz gwarantuje absolwentom możliwość podjęcia pracy w zawodzie w obecnej sytuacji popytowo-podażowej w regionie charakteryzującej się równowagą zatrudnienia w obszarze zadań socjologa i pokrewnych grup zawodowych.
3. Rozwijanie kompetencji badawczych oraz upowszechnianie wiedzy na temat kształcenia socjologicznego w ramach projektu PRAKTYKI+, co wiąże się z udziałem w realizacji projektu, którego celem jest aktywizowanie studentów do rozwijania umiejętności i kompetencji rynkowych poza programem studiów.
4. Studenci biorą udział w praktykach międzynarodowych (Erasmus+), które aranżowano tak, by udział studentów miał charakter naukowy (badawczy). Efektem praktyki studentów w projekcie Freedom.Bus współorganizowanym z Uniwersytetem Nauk Stosowanych w Trewirze w 2016 r. jest monografia naukowa współautorstwa studentów IS. W efekcie realizacji projektu w sieci partnerskich uczelni, pracownicy i studenci UO założyli stowarzyszenie naukowe przy Uniwersytecie w Luksemburgu.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dookonałości Kształcenia

Zalecenia

-

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Umiędzynarodowienie toku studiów jest istotnym elementem działania i strategii rozwoju Wydziału i Instytutu Socjologii. Jest również rezultatem przemian społecznych oraz w sektorze szkolnictwa wyższego oraz w rozwoju dyscypliny. Znajduje to wyraz na płaszczyźnie naukowej i dydaktycznej, w treściach nauczania, w podejmowanych wątkach badawczych i publikacjach. IS jest uczestnikiem programu Erasmus+, korzysta także licznych porozumień bilateralnych rozwija szereg własnych inicjatyw. Tym samym wzmacnia się kompetencje dydaktyczne i naukowe kadry akademickiej i edukacyjne studentów do poznawania literatury obcojęzycznej, do uczenia się i nauczania w obcych językach. Działania te pozytywnie stymulują mobilność i pozwalają na przenoszenie osiągnięć polskiej socjologii do innych ośrodków oraz zasilania nauki krajowej dorobkiem z zewnątrz.

Proces internacjonalizacji Instytutu Socjologii został zaplanowany jako długofalowe działanie w celu zwiększenia konkurencyjności wśród kandydatów na studia, zapewnienia jeszcze wyższej jakości kształcenia i sprostaniu trudniejszym wyzwaniom dydaktycznym pracowników w celu pozyskania większej liczby kandydatów na studia oraz lepszych możliwości rozwoju naukowego. W tym celu podjęto się (od 2012 r.) promocji internacjonalizacji studiów na kierunku socjologia. Wykorzystując program Erasmus+ podpisano kilkadziesiąt umów z partnerami, które zaowocowały przyjazdami studentów z Turcji, Grecji, Hiszpanii. Pozwoliło to pracownikom prowadzić zajęcia. Na wniosek koordynatora instytutowego, prorektor ds. kształcenia i studentów UO utworzył specjalną pulę kursów ogólnouczelnianych do wyboru dla studentów studiów krótkoterminowych.

Od roku 2016/17 rozpoczęto na studiach magisterskich z socjologii prowadzenie zajęć w ramach specjalności Intercultural Communication. Specjalność rekrutuje kilkanaście osób z wielu państw. Zajęcia oferowane na IC są wyłącznie w języku angielskim, skupiają także studentów z Polski. Poza tym w programach prowadzonych w języku polskim obecne są kursy anglojęzyczne. Uzyskiwany poziom umiędzynarodowienia jest pochodną promocji mobilności oraz rozwijania kompetencji językowych u studentów. Za granicą studenci mogą realizować praktyki i staże. IC pozwoliło rozbudowywać wszystkie inne działania dydaktyczne (wymiany studenckie, praktyki w IS - studentów z Kazachstanu, Grecji, Turcji - wizyty profesorów realizować na zupełnie innym poziomie jakościowym i ilościowym).

IS gości pracowników naukowych w ramach programu Erasmus+ (Czechy, Turcja, Dania). IS jest autorem kilkunastu aplikacji w tym programie, co wiąże się z pobytami gościnnymi/studyjnymi zagranicznych wykładowców (USA, Iran, Armenia, Rosja).

Studenckie Koło Naukowe Socjologów pracuje dwujęzycznie integrując studentów spoza RP do inicjatyw związanych z konferencjami, seminariami metodologicznymi (MicroCultures of Gender, Intercultural Communication in Higher Education). Z kolei w ramach tygodnia międzynarodowego UO: Interdisciplinarity and Transdisciplinarity: Science for Human Beings (2018), Shortage Studies (2019) podejmuje się kwestie związane ze szkolnictwem wyższym.

Instytut był współautorem wniosku UO o grant NAWA w ramach programu 'Welcome to Poland!', środki zostaną przeznaczone na podnoszenie umiędzynarodowienia i poprawę warunków studiowania oraz komunikacji międzykulturowej.

Dzięki aktywności pracowników IS, Uniwersytet pozyskał partnerów wymiany: studentów i pracowników z np. Afganistanu, Albanii, Armenii.

Dla doskonalenia kompetencji językowych pracowników i studentów, IS wystąpił już dwukrotnie do Fundacji Fulbrighta i pozyskał w charakterze English Teaching Assistant pracowników, którzy współprowadzili zajęcia oraz udzielali konsultacji językowych studentom i pracownikom. ETA (*English Teaching Assistant*) prowadzą zajęcia konwersacyjne dla studentów, współprowadzą kursy w języku angielskim, a także udzielają konsultacji pracownikom IS. Na rok akademicki 2019/20 przygotowywana jest aplikacja o grant Fulbright Specialist z dwójką profesorów socjologii z Uniwersytetu Jerzego Waszyngtona oraz Katolickiego Uniwersytetu Ameryki.

Pracownicy IS prowadzili zajęcia na uniwersytetach w Afganistanie, Armenii, Czarnogórze, Grecji, Kirgistanie, Niemczech czy Stanach Zjednoczonych. Do 2019 r. doświadczenia zagraniczne zdobyło 9 pracowników z obecnego zespołu (12 osób), w tym pracowniczka sekretariatu, w tym na Uniwersytecie Amsterdamskim, Uniwersytecie Jerzego Waszyngtona w Waszyngtonie, Uniwersytecie Arystotelesa w Salonikach, Uniwersytecie Burgundii w Dijon itp. Studenci korzystali zarówno z możliwości wyjazdów na studia i na praktyki Erasmus+. W roku akademickim 2018/19 na studia wyjechało 4 studentów, a na praktyki 16 studentów obu stopni kształcenia. Pracownicy odbyli 9 wyjazdów dydaktycznych i 5 szkoleniowych.

IS rozwija kontakty z krajami partnerskimi programu Erasmus+ (KA107) w celu budowy marki specjalności InterComm poza Europą oraz sprowadzania wizytujących profesorów z wykładami dotyczącymi zróżnicowanych problemów społecznych świata. IS współpracuje w ramach tego programu z takimi krajami, jak: Afganistan, Albania, Armenia, Indonezja, Iran, Izrael, Gruzja, Kirgistan, Malezja, Rosja, USA - i wszystkie te kontakty wynikają z aplikacji o granty KA107.

W ramach inicjatyw dot. internacjonalizacji dydaktyki zrealizowano międzynarodowe konferencje naukowe: *Micro-Cultures of Gender* (2017), *Intercultural Communication in Higher Education* (2017), *Interdisciplinarity and Transdisciplinarity - Science for Human Beings* (2018), *Shortage Studies* (2018) oraz seminarium metodologiczne z Uniwersytetem Hull (2017). Jednym z efektów mobilności do Indonezji, jest wspólna aplikacja o grant (przyznany) ministerstwa szkolnictwa wyższego Indonezji dla projektu zespołu Uniwersytetu Gadjah Madah w Yogyakarta, *Political Framing over Disaster Myths of Earthquakes in Lombok and Palu*.

Rozwój internacjonalizacji pozwolił na zaangażowanie partnerów na rzecz projektów dydaktycznych: w 2016 r. wspólnie z Uniwersytetem Nauk Stosowanych w Trewirze przeprowadzono projekt dydaktyczny FreedomBus z udziałem studentów IS, którego efektem jest monografia z udziałem studenta. W 2019 r. wspólnie z partnerami - stowarzyszeniem Moving.Lab w Luksemburgu oraz europejskimi uniwersytetami (Trier, Dijon, Luxemburg) zorganizowano dla studentów InterComm cykl warsztatów 'typografii międzykulturowej'. Dzięki tym doświadczeniom w 2019 r. wspólnie z partnerami złożono dwa wnioski o granty na 'usieciowienie' w ramach Akcji Kluczowej 2, "European Universities" (w ocenie).

W 2017r. z inicjatywy IS, Uniwersytet Opolski stworzył Sekcję ds. Międzynarodowych Programów Studiów w Dziale Badań Naukowych i Współpracy z Zagranicą. W 2018 r. z inicjatywy IS, Uniwersytet Opolski złożył aplikację o grant NAWA w programie Welcome to Poland. Pozyskane środki w ramach projektu "Welcome to UO" przeznaczono na działania integracyjne i włączające (warsztaty dla kadry, tabliczki w języku angielskim, tłumaczenia materiałów, baza pełnoksiążkowa). Akademickie Centrum Karier UO (kierowane przez i zatrudniające wyłącznie absolwentów IS) przygotowało dla studentów - zwłaszcza

międzynarodowych - wypożyczalnię rowerów pozyskanych od mieszkańców miasta i odrestaurowanych w ramach grantu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość uczestniczenia w zagranicznych programach wymiany, mając do dyspozycji szeroką ofertę dostosowaną do ich potrzeb. Oferta jest dla nich atrakcyjna i chętnie z niej korzystają. Zgodnie przyznali, iż dużą wartością jest możliwość poznawania osób z innych regionów świata i stała komunikacja w języku angielskim. Studenci zagraniczni wyrazili opinię, iż są zadowoleni z wyboru uczelni i kierunku oraz, że otrzymują duże wsparcie ze strony kolegów z Polski i pracowników Uczelni.

Proces umiędzynarodowienia podlega systematycznej ocenie i stałemu nadzorowi, co skutkuje doskonaleniem rozwiązań, poszukiwaniem nowych obszarów aktywności, zarówno w wymiarze dydaktycznym, jak i badawczym. Ewaluacja działalności na rzecz tego kryterium następuje bezpośrednio poprzez poziom rekrutacji studentów spoza RP, wyjazdy i zaproszenia na zagraniczne konferencje, rozmiar *visiting professors* w Opolu.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Stworzono warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia, które obejmują nauczycieli akademickich oraz studentów, a odnoszących się do procesu kształcenia, badań naukowych, do podnoszenia kompetencji dydaktycznych i językowych. Mobilność jest promowana instytucjonalnie i systemowo. Instytut oferuje zajęcia w językach obcych w postaci kursów językowych oraz lektoratów. Kadra uczestniczy w międzynarodowym życiu akademickim, a uczelnia jest atrakcyjna dla przyjeżdżających studentów i *visiting professors*. Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem interesariuszy, wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Uczelnia zapewnia studentom wysoki poziom umiędzynarodowienia, oferując liczne możliwości uczestniczenia w programach wymian międzynarodowych, bogatą ofertę lektoratów z języków obcych czy przez uczestniczenie w anglojęzycznej specjalności na drugim stopniu studiów, na której dużą część stanowią studenci zagraniczni pochodzący z Europy, Azji i Afryki. Studenci wyrażają bardzo pozytywne opinie dotyczące starań władz mających na celu zwiększanie poziomu umiędzynarodowienia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Mocnymi stronami kierunku są:

- **Internacjonalizacja w Instytucie Socjologii** Uniwersytetu Opolskiego jest wiodącym elementem strategii rozwoju i bieżącego funkcjonowania, odpowiedzią środowiska opolskich socjologów na uwarunkowania obecnego stanu i tendencji rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce oraz w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego. Poprzez wielokierunkowe oddziaływanie proces umiędzynarodowienia służy pobudzaniu potencjału naukowego zarówno w wymiarze instytucjonalnym, jak i osobowym, co tyczy się jednakowo kadry akademickiej oraz studentów.
- Internacjonalizacja prowadzona w Instytucie Socjologii wpisuje się w proces reform szkolnictwa wyższego w Polsce, zorientowanych na otwarcie sfery dydaktycznej oraz badawczej na szkolnictwo europejskie i ogólnoswiatowe, a także na procesy modernizacji społecznej poprzez promowanie mobilności, transfer wiedzy i doświadczeń wielokulturowości. Znajduje to wyraz na płaszczyźnie naukowej i dydaktycznej, w treściach nauczania na kierunku socjologia, w podejmowanych wątkach badawczych i w publikacjach.

- **Internacjonalizacja kierunku** studiów socjologia w Instytucie Socjologii jest metodą wypracowania trwałej i mocnej pozycji na rynku edukacyjnym Śląska Opolskiego w zakresie nauk społecznych. Jest także udaną próbą konkurencji z mocnymi ośrodkami akademickimi, prowadzącymi studia na tym samym kierunku studiów we Wrocławiu (UWr) oraz w Katowicach (UŚ).
- Proces internacjonalizacji został zaplanowany jako długofalowe działanie w celu zwiększenia konkurencyjności wśród kandydatów na studia, zapewnienia lepszej jakości nauczania i podejmowania trudniejszych wyzwań dydaktycznych. Względem pracowników naukowych zakłada trwałe podnoszenie atrakcyjności opolskiego ośrodka socjologicznego, a także pozyskiwanie większej liczby i „lepszyc” kandydatów na studia.

4. Internacjonalizacja prowadzona w Instytucie Socjologii UO nie orientuje się wyłącznie na przedstawicieli pochodzących z Europy Wschodniej i państw postradzieckich, ma realnie globalny wymiar. Skupia zarówno studentów, jak i nauczycieli akademickich z szeregu państw różnych kontynentów.

- Praktyki naukowe w instytucjach partnerskich za granicą. Studenci biorą udział w praktykach międzynarodowych (Erasmus+), które aranżowano tak, by udział studentów miał charakter naukowy (badawczy). Efektem praktyki dwojga studentów w projekcie Freedom.Bus współorganizowanym z Uniwersytetem Nauk Stosowanych w Trewirze w 2016 r. jest monografia naukowa współautorstwa studenta IS. W efekcie realizacji projektu w sieci partnerskich uczelni, pracownicy i studenci UO założyli stowarzyszenie naukowe przy Uniwersytecie w Luksemburgu. Podobnie praktyki Erasmus+ w Uniwersytecie w Nitrze w 2017 zostały zaprojektowane jako przedsięwzięcie badawcze jednego ze studentów studiów drugiego stopnia, a ich efektem była praca magisterska dotycząca słowackich Romów.

Zalecenia

-

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Uczelnia zapewnia kompleksowe i zróżnicowane wsparcie i pomoc w procesie kształcenia, w szczególności zaangażowanie nauczycieli akademickich, zarówno w trakcie zajęć jak i poza nimi. Formy wsparcia są adekwatne do poziomu studiów, trybu, zogniskowane są na rozwój osobisty, intelektualny oraz zawodowy. Działania na rzecz wsparcia studentów mieszczą się w wizji prowadzenia Wydziału i kierunków studiów. Mają charakter stały, cechuje je systematyczność i samodoskonalenie.

Atutem jest dobrze pracująca administracja i jej pro studenckie podejście.

W związku z małymi grupami na poszczególnych latach studiów, każdy z studentów może liczyć na indywidualne podejście i pomoc nauczycieli zarówno w trakcie zajęć, na konsultacjach oraz w dodatkowych, specjalnie wyznaczanych terminach, czy też poprzez kontakt zdalny, pocztą elektroniczną. Studenci wyrazili zadowolenie z przyjaznej atmosfery i dobrych kontaktów z kadrą naukowo-dydaktyczną, administracją oraz władzami wydziału.

Uczelnia zapewnia studentom opiekę od początku studiów, poczynając od spotkań adaptacyjnych dla studentów pierwszego roku, w trakcie którego studenci otrzymują podstawowe informacje

dotyczące procesu kształcenia oraz zapoznawani są z zasadami panującymi w uczelni, wręczany jest również informator z najważniejszymi informacjami pomocnymi w pierwszym semestrze. Studenci w każdej chwili mogą liczyć na pomoc opiekuna roku, którego rolą jest służyć pomocą na każdym etapie procesu studiowania.

Do dyspozycji studentów są dziekanaty, których pracę studenci ocenili bardzo dobrze, podkreślili bardzo dobry i szybki kontakt, również zdalnie przez telefon, pocztę elektroniczną. Godziny pracy dziekanatu są dla studentów odpowiednie, a zatrudnieni w nim pracownicy są życzliwi i pomocni.

Studenci mają możliwość ubiegać się o wszystkie stypendia wymienione w art. 86 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. W opinii studentów, system przyznawania stypendiów jest im znany, mają dostęp do regulaminu przyznawania pomocy materialnej, wysokość stypendiów jest zadowalająca, a wypłaty realizowane są bez opóźnień.

Akademickie Centrum Kariery podejmuje szereg działań mających na celu zdobywanie przez studentów doświadczenia zawodowego, zdobywanie kompetencji przydatnych w pracy zawodowej oraz wspiera studentów przy wejściu na rynek pracy umożliwiając studentom odbycie dodatkowych praktyk i staży. ACK w swej działalności organizuje dla studentów m.in. szkolenia i warsztaty, których tematyka dobierana jest po konsultacji ze studentami i pracodawcami, organizowana jest giełda pracy, w której bierze udział 30 wystawców oferując studentom pracę, staże, jak i możliwość konsultacji szans na podjęcie pracy czy rozwoju zawodowego w danej firmie. ACK organizuje również regularne wydarzenia takie jak: seminarium „Dzień dobry biznes”, Central European International Week, Ogólnopolski Tydzień Kariery, Festiwal Kariery. Wszystkie wydarzenia mają na celu zdobywanie przez studentów nowych kompetencji oraz rozwój kompetencji miękkich. ACK organizuje studenckie praktyki fakultatywne (program Praktyki +). Celem programu jest umożliwienie studentom zdobycia doświadczenia i rozwoju umiejętności związanych z kierunkiem kształcenia.

W roku akademickim 2017/2018 ACK uczestniczyło w aplikacji o grant programu Erasmus+, pozyskany przez UO na praktyki studenckie w ramach projektu Erasmus+ International Credit Mobility. ACK będzie uczestniczyć w organizacji staży w Opolu dla studentów z uczelni partnerskich spoza Unii Europejskiej.

W 2017 roku ACK wraz ze studentami wzięło udział w konkursie małe na granty dla uczelni województwa opolskiego na zadania dydaktyczno-naukowe i w ramach realizacji zadania utworzyło wypożyczalnię rowerów "KOŁO UO". Wypożyczalnia dysponuje 10. rowerami, a po okazaniu legitymacji studenckiej użytkownicy mogą bezpłatnie wypożyczyć rower na 5 dni. Studenci swobodnie mogą przemieszczać się pomiędzy jednostkami uczelni i dojeżdżać na praktyki i staże. W ramach wypożyczalni uczestnicy mają możliwość skorzystania ze szkoleń udzielania pierwszej pomocy organizowanych we współpracy z działem BHP w UO.

Na stronie ACK co miesiąc publikowane są sylwetki Absolwentów i Absolwentek miesiąca – akcja ta ma na celu przedstawienia drogi do sukcesu ludzi, którzy studiowali w Uczelni. Co miesiąc na stronie można przeczytać historię nowej osoby.

Do dyspozycji studentów oddane zostało laboratorium socjologiczne – socjolab, w którym znajdują się komputery wyposażone w fachowe, licencjonowane oprogramowanie badawcze. Studenci od wczesnych godzin porannych do wieczora mogą swobodnie wykorzystywać pracownię do prowadzenia badań i analiz socjologicznych metodami ilościowymi, jakościowymi i mieszanymi. Wyposażona jest w oprogramowanie do ankietowania i analiz statystycznych: SPSS, AtlasTI, F4, Limesurvey.

Jednostka zapewnia studentom opiekę koordynatora ds. programu Erasmus+, którego rolą jest wsparcie studentów przy wyborze miejsca praktyk, przygotowaniu niezbędnej dokumentacji, pomoc w trakcie pobytu za granicą oraz rozliczenie wszelkich formalności po powrocie. Studenci przedstawili liczne przykłady pomocy ze strony koordynatora w związku z realizacją studiów lub praktyk za granicą m.in. podając przykłady reakcji zdalnej i kontaktu z osobami decyzyjnymi

w sytuacjach gdy uczelnia zagraniczna, na której przebywali nie podejmowała działań w problematycznych dla nich sytuacjach.

Uczelnia zapewnia kompleksowe wsparcie osobom z niepełnosprawnościami poprzez indywidualizację procesu kształcenia w zależności od ich potrzeb, zapewnienie niezbędnego sprzętu ułatwiającego udział w procesie kształcenia, dostęp do specjalistycznego oprogramowania czy wsparcie asystenta dydaktycznego.

W jednostce działa samorząd studencki oraz koła i organizacje studenckie. Ich przedstawiciele wyrazili bardzo pozytywne opinie co do wsparcia i współpracy z władzami uczelni, kadrami naukowo-dydaktyczną oraz administracją. Studenci realizują szereg projektów i wydarzeń, uczestniczą w konferencjach naukowych, biorą udział w badaniach naukowych oraz wydają własne publikacje. Przedstawiciele kół naukowych i samorządu studenckiego podali wiele przykładów wsparcia jakie otrzymują z strony uczelni przy swojej działalności. Jako najważniejsze wymienili wsparcie merytoryczne przy prowadzonych projektach i badaniach naukowych, a także wsparcie finansowe ich działalności i dostęp do infrastruktury uczelni w celu realizacji swoich działań.

System opieki, wsparcia i motywowania studentów ocenianego kierunku podlega stałemu rozwojowi i doskonaleniu poprzez cykliczne ankiety i spotkania z studentami. Wynikiem tych działań są m.in. zmiany w ofercie dydaktycznej, zmiany godzin pracy biblioteki w trakcie sesji egzaminacyjnej. Przedstawiciele samorządu studentów uczestniczą w posiedzeniach rady programowej, gdzie przedstawiają bieżące opinie i wnioski, które następnie są rozpatrywane. Wyniki działań ewaluacyjnych są wykorzystywane w doskonaleniu oferty dydaktycznej i warunkach studiowania.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia zapewnia kompleksowe wsparcie. Studenci zwrócili szczególną uwagę w zaangażowanie nauczycieli akademickich, podkreślając ich indywidualne podejście do każdego studenta. Studenci ocenianego kierunku przyznali, iż prowadzący są dla nich dostępni po zajęciach na konsultacjach oraz w indywidualnie ustalonych terminach co szczególnie ułatwia kontakt osobom pracującym. Ponadto możliwy jest kontakt zdalny m.in. przez pocztę elektroniczną.

Uczelnia zapewnia opiekę studentom od początku studiów organizując spotkania adaptacyjne, na których poznają podstawowe zasady życia uczelni. Do każdej grupy przydzielani są opiekunowie roku, którzy wspomagają studentów na każdym etapie procesu kształcenia.

Studenci mogą ubiegać się o stypendia wymienione w art. 86 ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce, stypendia wypłacane są terminowe, a studenci informowani są o zasadach ich przyznawania, które oceniają jako obiektywne i przejrzyste.

Akademickie Centrum Kariery podejmuje szereg działań mających na celu umożliwienie zdobycia przez studentów nowych umiejętności i kompetencji miękkich, jak również ułatwienie wejścia na rynek pracy. Pośród wielu działań znajdują się m.in. dodatkowe praktyki, płatne staże, targi pracy. Godnym podkreślenia jest projekt „Koło UO” – stworzenie wypożyczalni rowerów dla studentów, którzy po okazaniu legitymacji studenckiej mogą wypożyczyć rower bezpłatnie na okres 5 dni. ACK co miesiąc publikuje sylwetki „Absolwenta miesiąca” jednocześnie opisując jego aktualne życie zawodowe oraz drogę do sukcesu.

Studenci mają do dyspozycji pracownię socjolab – laboratorium socjologiczne z komputerami i specjalistycznym oprogramowaniem, na którym mogą prowadzić badania i analizy socjologiczne.

Instytutowy koordynator ds. programu Erasmus+ udziela wsparcia studentom starającym się o wyjazd na praktyki zagraniczne oraz przebywającym i powracającym ze studiów poza

granicami kraju. Studenci bardzo wyrazili bardzo pozytywne opinie co do zaangażowania w pozyskiwanie nowych umów oraz pomoc na jaką mogą liczyć ze strony koordynatora na każdym etapie związanym z uczestnictwem w wymianie zagranicznej.

Samorząd studencki oraz koła i organizacje studenckie mają zapewnione kompleksowe wsparcie w swojej działalności, zarówno merytoryczne jak i finansowe, ponadto bez problemu mogą korzystać z infrastruktury uczelni przy realizowanych projektach.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Mocne strony kierunku w zakresie wsparcia studentów w sferze kształcenia i organizacji „życia akademickiego”:

- Koło UO – bezpłatna wypożyczalnia rowerów dla studentów – wspólna inicjatywa studentów i Akademickiego Centrum Karier dzięki pozyskanemu grantowi
- Socjolab – pracownia socjologiczna dostępna dla studentów, w której mogą realizować projekty badawcze.
- **Akademickie Centrum Karier** UO zaangażowane w pozyskiwanie środków zewnętrznych (Erasmus+) na rzecz praktyk studenckich w ramach projektu Erasmus+ International Credit Mobility. ACK uczestniczy w organizacji staży w Opolu dla studentów z uczelni partnerskich spoza Unii Europejskiej oraz angażuje się w inicjatywy rozwoju społeczności lokalnych i miejskich.

Zalecenia

-

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Zapewnia się publiczny dostęp do informacji dla różnych grup odbiorców. Podstawową platformą upubliczniania informacji jest strona internetowa. Obejmuje ona różne kwestie tematyczne odnoszące się do funkcjonowania Uczelni, spraw studenckich/kandydatów i jakości kształcenia (w tym cele kształcenia, oczekiwane rezultaty, przebieg ścieżki edukacyjnej, nadzór nad jakością kształcenia, system wsparcia). Odpowiada to potrzebom studentów, pracowników, współpracowników. Zapewniony jest dostęp do wszystkich dokumentów, procedur i informacji istotnych z punktu widzenia administracji i realizacji programu studiów. Informacje o programie studiów i jego realizacji, o warunkach przyjęć dostępne są także na stronie rekrutacji oraz USOSWeb10. Dodatkowym kanałem komunikacji jest portal społecznościowy Facebook i profil IS. Jednostka umożliwia bieżące skuteczne poinformowanie interesariuszy i osób zainteresowanych. W IS oraz na Wydziale regularnie ocenia się skuteczność dostępu do informacji publicznej, z tego też względu zrezygnowano z Twittera. Aktywny jest za to fanpage'u iP i na LinkedIn. Dane te są na bieżąco aktualizowane. Zakres, specyfika oraz sposób informowania podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci oraz uczestnicy mediów społecznościowych. W wyniki tych ocen oraz własnych analiz są wykorzystywane w działaniach doskonalących (w zakresie kanałów komunikacji, charakteru i zakresu przekazywanej treści).

Informacje przekazywane studentom są dla nich kompletne i aktualne, a w razie potrzeby bez problemu mogą znaleźć niezbędne informacje. Ocena publicznego dostępu do informacji jest dokonywana przez studentów, pracowników i interesariuszy zewnętrznych. Studenci oceniają dostępność do źródeł informacji w co semestralnej ankiecie na temat jakości zajęć

dydaktycznych, głównie w odniesieniu do dostępności kart przedmiotów i zawartych w nich elementach procesu kształcenia. Mają dostęp do pełnych i aktualnych informacji dotyczących procesu kształcenia, poprzez stronę internetową, system USOS oraz profil na portalu facebook. W razie potrzeby mogą bez problemu odnaleźć niezbędne informacje dotyczące pomocy materialnej, planów zajęć, domów studenckich, wymian, wsparciu dla osób niepełnosprawnych oraz sylabusy.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Zapewnia się jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, rzetelnej informacji, która zaspakaja potrzeby odbiorców informacji o programie studiów, procesie kształcenia, warunkach rekrutacji, doksztalceniu, potwierdzaniu posiadanych kwalifikacji. Zakres informacji jest kompleksowy. Stale nadzoruje się narzędzia komunikacyjne a następnie je doskonali. Instytut Socjologii jest aktywnym użytkownikiem międzynarodowych, globalnych portali i mediów społecznościowych, w tym fanpage'u iP i na LINKEDIN.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dookonałości Kształcenia

Zalecenia

-

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

WSZJK w Uniwersytecie Opolskim powołano do życia przed szeregiem lat stosownymi dokumentami wewnętrznymi, bazującymi na przepisach prawa. Jest to dojrzała struktura obejmująca: senat, prorektora ds. kształcenia i studiów, pełnomocnika rektora ds. jakości kształcenia, uczelniany zespół ds. doskonalenia jakości kształcenia (dwie komisje – ds. doskonalenia i oceny jakości kształcenia). Na poziomie wydziału działają analogiczne komisje ds. doskonalenia i oceny, zaś w strukturze poniżej zespoły doskonalenia. Struktura uczelniana SZJK odzwierciedla specyfikę wydziałów UO, jednostek ogólnowydziałowych, oferty dydaktycznej. Poza tym, przed szeregiem lat powołano w IS Zespół Jakości Kształcenia. W każdym instytucie Wydziału funkcjonują rady programowe i to one pełnią fundamentalną rolę w sferze koncepcyjnych zmian kierunkowych.

Zapewnia się udział w stosownych gremiach studentom i słuchaczom oraz pracownikom UO. Przyjęta struktura, składy zespołów oraz procedury służą działaniom zorientowanym na doskonalenie w sferze nauczania i obsługi studentów.

W UO WSZJK wykorzystuje następujące procedury:

- Procedura tworzenia, modyfikowania kierunków studiów i specjalności,
- Procedura tworzenia studiów doktoranckich i projektowania programów studiów doktoranckich w UO,
- Procedura tworzenia studiów podyplomowych i kursów,
- Procedura weryfikacji osiągania zakładanych efektów kształcenia oraz oceniania, studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych,
- Procedura oceny wewnętrznego systemu doskonalenia jakości kształcenia,
- Procedura monitorowania karier zawodowych absolwentów,
- Procedura oceny nauczyciela akademickiego dokonana przez studenta,
- Procedura oceny jakości kształcenia dokonana przez nauczyciela akademickiego,

- Procedura procesu dyplomowania,
- Procedura odbywania i dokumentowania praktyk studenckich,
- Procedura hospitacji zajęć,
- Procedura oceny jakości kształcenia dokonana przez absolwentów Uniwersytetu,
- Opolskiego,
- Procedura określania i zaliczania różnic programowych.

Polityka jakości kształcenia wynika z strategii rozwoju UO. Celem strategicznym polityki jakości jest zapewnienie edukacji na najwyższym poziomie w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Oczekuje się od nauczania, że wyposaży ono absolwentów we właściwe kompetencje i przygotuje do wyzwań funkcjonowania we współczesnych realiach społecznych i gospodarczych. Realizację polityki jakości nadzoruje Rektor UO, a za realizację i doskonalenie odpowiada Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia oraz Senacka Komisja ds. kształcenia ale jednocześnie pracownicy naukowo-dydaktyczni, pracownicy administracji, studenci. Także doktoranci zobligowani są do realizacji zadań wynikających z celów i procedur przyjętych w USDJK.

Ważnym uzupełnieniem struktury, a szczególnie zadań są: Komisja ds. doskonalenia i ds. oceny jakości kształcenia, skupiają one w sobie zadania wdrożeniowe, kontrole, konsultacji i ewaluacji, nadzoru nad procesem dyplomowania i pracami etapowymi (tj. w szczególności na ich weryfikacji). W składach tych nie ma przedstawiciela studentów.

Komisje raportują swoje zadania, potwierdzeniem tegoż stanu rzeczy jest protokół z zebrania Rady Programowej IS z 2019 r., gdzie dyskutowano zagadnienia autorstwa prac dyplomowych, tematykę, wytyczne ramowe dla prac dyplomowych.

Kolejnym elementem jest monitoring karier zawodowych absolwentów oraz wykorzystanie wniosków w procesie doskonalenia jakości kształcenia.

Z punktu widzenia trwałego zabezpieczania należytego poziomu nauczania, zasadnicze znaczenie ma specyfika oferty oraz model zarządzania kierunkiem. Instytutowa perspektywa pozwala orientować działania bezpośrednio w powiązaniu ze studiami i otoczeniem uczelni.

W ramach pracy RP-IS podejmowano się omówienia realizacji procedury „Weryfikacji osiągania zakładanych efektów uczenia się oraz oceniania studentów”. Dokonano przeglądu wyników i ocen (protokołów). IS zajmuje się aktualizacją informacji o kierunku w ramach polityki informacyjnej przy wykorzystaniu mediów współczesnych.

Pełne spektrum działań pionów zarządzania jakością kształcenia widać w działalności sprawozdawczej dwóch zespołów jakości kształcenia.

Co roku władze wydziału przygotowują dwa raporty:

- z doskonalenie jakości kształcenia na WNS;
- z oceny jakości kształcenia na WNS.

Dokumenty te sporządza się od szeregu lat, są bardzo czytelne. Dokumentują stan rozwoju Wydziału w zakresie zarządzania kierunkami studiów. Raporty odwołują się do procedur i są opracowywane według tego samego schematu. Pokazują, jak Wydział proceduje i czy zgodnie z harmonogramem. Za ciekawe rozwiązanie należy uznać charakter raportów. Wskazuje się w nich kryterium/procedurę, czy jest/zostało ujęte w działaniach oraz jaki jest wynik ewaluacji i rekomendacje. Wskazują także na kooperację pomiędzy różnymi jednostkami Wydziału, instytutów czy uczelni.

W odniesieniu do okresowej *oceny jakości kształcenia* można przeczytać, iż ma ona miejsce, a wyniki przekazuje się do CEU-UO do Zakładu Analiz Ankiet Ewaluacyjnych. Wyniki ankiet omawia się w instytutach, jak i indywidualnie z nauczycielami akademickimi. Do tego celu stworzono bazę pracowników do stałego monitorowania. W ramach kolejnych działań ocenie poddano zasady i praktykę weryfikacji efektów uczenia się. Podjęto działania dot. kontrolowania

nadzoru nad studentami i realizacji toku studiów. Dążono do ujednolicenia procedur, doskonalenia kart przedmiotów, ewaluacji zajęć dydaktycznych, oceny kadry nauczającej.

Przykłady:

- ocena hospitacji, w 2017/2018 objęła wszystkich niesamodzielnych pracowników IS;
- ocena i analiza wyników ewaluacyjnych – przeprowadzono, poddano dyskusji;
- pozyskiwanie opinii pracodawców – na bazie formularza, analiza przeprowadzana przez koordynatora praktyk studenckich, i Radę Programową w zakresie dopasowania programu do rynku pracy;
- ocena odbytych studiów – po analizie programu z cyklu 2016/17 podjęto decyzję o zmianach programowych, w tym wprowadzenie trzech nowych specjalności do wyboru przez studentów;
- realizowano i rozwijano proces umiędzynarodowienia poczynając od „umiędzynarodowienia w domu”, rozwijanie umów bilateralnych, gościnnych wykładów, aktywną politykę dopasowania oferty mobilnościowej do potrzeb studentów;
- pozyskiwanie opinii pracodawców o poziomie zatrudnienia – w tym przypadku zadanie zrealizowano częściowo z uwagi na brak kontaktu z wieloma absolwentami.

Ocenie poddano nauczycieli akademickich i interesariuszy zewnętrznych. Wobec tych grup zastosowano właściwe dla nich narzędzia diagnostyczne. System jakości kształcenia nie obejmuje bezpośrednio nauczycieli (tj. brak procedury oceny nauczycieli akademickich) ale rozwój zawodowy nadzorowany jest i prowadzony w ramach polityki kadrowej. Obejmuje wówczas sfery dydaktyczną, naukową, organizacyjną. W tejże kwestii – co było podkreślane w szeregu rozmów ZO, decyzję o rezygnacji z parametryzacji z uwagi na potencjał badawczy, należy uznać za przejaw pewnej środowiskowej „niewydolności” i braku skuteczności polityki kadrowej stymulującej oraz wspomagającej nauczycieli akademickich do zrównoważonej aktywności w sferach badawczej, dydaktycznej i organizacyjnej.

Instytut osiąga dość dobry – na tle kraju – współczynnik zwrotności ankiet ewaluacyjnych.

Losy zawodowe absolwentów bada się bezpośrednio oraz pośrednio, co jest możliwe w opolskim środowisku i przy niewielkim poziomie rekrutacji. Wyniki badań omawia się na zebraniach RP (12/12/18). Wnioski z monitoringu wskazują wysoki współczynnik zatrudnialności, szczególnie w MŚP, w sektorze publicznym. Wnioski wynikające z odpowiedzi na szereg pytań szczegółowych nie są jednoznaczne (w odniesieniu do wiedzy, umiejętności, przygotowania teoretycznego). Zasadnym jest pogląd wyrażony w czasie spotkań o ocenę przebiegu toku studiów przeprowadzoną w ramach działań bieżących, w powiązaniu z ZZJK i Radą Programową. Za podstawę może posłużyć Protokół z analizy wyników zaliczeń i egzaminów na kierunku studiów. Opracowanie bazuje na szczegółowych danych statystycznych, wskazuje się w nim, że sprawność sesji wyniosła 80%. Wskazuje się na związek pomiędzy rocznikiem a uzyskiwanymi średnimi ocenami, co potwierdza przyrost wiedzy i innych kompetencji. Zdecydowano zgodnie ze zwyczajem, iż będzie kontynuowane dalsze monitorowanie skuteczności nauczania.

Pracodawcy są obecni w WSZJK poprzez proces konsultacji, nadzoru nad praktykami, zasiadanie w gremiach konsultacyjnych. Analiza dokumentacji potwierdziła proces ewolucji programu w oparciu o ”rozsądne” wsłuchanie się w opinie otoczenia. Pracodawcy wypowiadali się nt. zatrudnialności absolwentów – czyni się to w istotnym stopniu poprzez projekty badawcze prowadzone przez ACK, poprzez staże i wolontariaty. W ich ramach prowadzi konsultacje nad programem i jakością realizacji studiów.

Analiza funkcjonowania WSZJK pozwala na podkreślenie pozytywnych kwestii:

- dobre relacje z otoczeniem w sferze konsultacji programowych oraz badań naukowych;
- pozyskiwanie wśród osób zewnętrznych opiekunów praktyk, dydaktyków, konsultantów merytorycznych, szkoleniowców w ramach studiów podnoszących kwalifikacje;
- działania ewaluacyjne i audyt wewnętrzny;

- wsparcie metodologiczne i narzędziowe rozwiązań wykorzystywanych w procesie diagnozy jakości kształcenia.

Wydział i zespoły jakości w swych obszarach rekomendują działania naprawcze i doskonalące. W ramach odbiurokratyzowania WSZJK zrezygnowano z jednej procedury. Wskazuje się także dobre praktyki: przedmiot „Socjolog na rynku pracy”, mające postać spotkań studentów/absolwentów i pracodawców.

Przyjęte rozwiązania służą doskonaleniu kontaktów z otoczeniem, pozyskiwaniu środków na projekty badawcze, rozwijaniu współpracy z instytucjami (nie-)publicznymi. W sprawozdaniu z realizacji systemu doskonalenia jakości kształcenia (2017/18) analizowano 15 obszarów z zakresu koncepcji i realizacji studiów, weryfikacji i potwierdzania efektów uczenia się, współpracy z pracodawcami, kooperacji naukowej i dydaktycznej. W odniesieniu do każdego zakresu sformułowano ocenę oraz rekomendacje (np. zakup programu SPSS, organizacja obozu badawczego). Za dobrą praktykę w odniesieniu do funkcjonowania jednostki jako instytucji opowiedziano się za rozwojem współpracy z Centrum Dialogu Obywatelskiego, Centrum Dialogu i Partnerstwa UMWO.

Studenci wskazali, iż ich wnioski są brane pod uwagę przy projektowaniu programu kształcenia, przede wszystkim w oparciu o prowadzone ankiety wśród absolwentów, wniosków zgłaszanych bezpośrednio u prowadzących, władz wydziału czy w samorządzie studenckim. Przedstawiciele wydziałowego Samorządu Studenckiego wskazali, że władze umożliwiają im aktywny udział w procesie projektowania i monitorowania programu kształcenia, a efektem prac są zmiany w programie kształcenia. Regularnie pod koniec każdego semestru prowadzone są ankiety dotyczące modułów kształcenia poprzez system USOS, a jej wnioski są opracowywane i przedstawiane na Radzie Programowej.

Struktura WSZJK jest właściwa, tak też skorelowana z rozwiązaniami uniwersyteckimi oraz Wydziału, z wewnętrznymi przepisami oraz z pionem strukturalno-zarządczym. Zakresy kompetencji i odpowiedzialności dostosowane do potrzeb specyfiki szkoły wyższej.

Bazując na uniwersyteckich wytycznych w sferze SZJK, poddaje się weryfikacji stan wdrażania działań doskonalących w zasadniczych obszarach. Dlatego też m.in. IS skupiał się w minionym okresie na koncepcji kształcenia, na weryfikacji efektów uczenia się, na uruchomieniu ścieżki anglojęzycznej, na współpracy z pracodawcami. Poza tym – za okres 2017/18 wskazano jako zalecenia poszerzenie działań promocyjnych w celu zwiększenia liczebności grup studenckich, podjęcie działań na 3 roku licencjatu celem zwiększenia kontaktu z absolwentami przy wykorzystaniu Koła Socjologów. Wyniki cyklicznych działań ewaluacyjnych są transparentne oraz udostępniane zainteresowanym stronom. Bez wątpienia inicjują szereg inicjatyw.

Równocześnie do działań doskonalących zaliczono pozyskanie zewnętrznego finansowania, realizację projektów wspólnie z otoczeniem oraz intensyfikację działań WSZJK.

Wydział prowadzi w transparentny sposób politykę informacyjną. Na własnej stronie upublicznia coroczne bardzo szczegółowe analizy i wyniki funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów. Prowadzone są systematyczne oceny programu studiów i istnieje szereg elementów składowych istotnych dla realizacji toku kształcenia. Przeprowadza się liczne analizy z udziałem interesariuszy, które mają na celu doskonalenie jakości kształcenia i rozwój ośrodka akademickiego. Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym wewnętrznym i zewnętrznym ocenom, a wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w jej doskonaleniu.

W opinii studentów ich wnioski są brane przy projektowaniu programu kształcenia co widzą m.in. na podstawie zmian w programach dla kolejnych cykli kształcenia. Studenci i przedstawiciele samorządu studenckiego mają możliwość uczestniczenia w procesie projektowania i monitorowania programów, proces odbywa się w oparciu o procedury angażujące interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Studenci uczestniczą w badaniach nt. jakości zajęć dydaktycznych oraz dotyczących nauczycieli akademickich. Widoczne są efekty prowadzonych ankietyzacji, gdyż zgłoszone przez nich problemy są sprawnie rozwiązywane.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dostojności Kształcenia

-

Zalecenia

-

5. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Poprzednia wizytacja ZO PKA miała miejsce w roku 2012 i była to ocena instytucjonalna. Zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała nr 342/2012 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 6 września 2012 r.). Nie sformułowano w Uchwale żadnych zaleceń.